

חובה כללית לשנה ב' - יש לבחור קורס אחד (לבד מהמחלקה לארכיטקטורה)

הסבר: בלימודים במחלקה לתרבות חזותית וחומרית עליכן.ם לבחור באיזה תחומים תרצו להעמיק ולהרחיב. ברשימת קורסי הבחירה הכלליים תמצאו מגוון של קורסים בתחומי העיסוק השונים בבצלאל, ותוכלו לבחור מביניהם מה תרצו ללמוד השנה – בלי קשר למחלקת האם שלכן.ם, זאת במטרה להגביר את הבחירה וכן לקדם מחשבה רבת-תחומית ומפגשים יצירתיים. אנא קראו בעיון את תיאורי הקורסים ובחרו את האחד שלדעתכן.ם הוא הרלוונטי ביותר להתפתחות המקצועית והאישית שלכן.ם.

סמסטר א'

2600811 תיאוריות של הגוף הלבוש

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

יעל טרגן

הקורס יתקיים במתכונת של קריאה בטקסטים מרכזיים שמאגדים יחד את תחומי ההגות והמחשבה העיקריים הנוגעים כיום לגוף הלבוש: ממעמדם של פרטי הלבוש ביום-יום, דרך האופן שבו התרבות החומרית משנה ומעצבת את התנהלות הגוף האנושי וכלה במעמדה של יריעת הבד ביחס לעיטוף הגוף, כגילום של תפיסות תיאורטיות משתנות. נדון בתדמיתנות ובדיגום חופשי כמתודולוגיות עבודה מרכזיות שאינן חפות מאידיאולוגיה, בגזרות ה"יסוד" כמושג מודרני אוניברסלי הנתפס טבעי ו"נטול סגנון או עיצוב", במעבר מעידן האריגים לעידן הסריג התעשייתי כיריעת חומר המספרת את התקופה, בסוגי תפרים ומחברים בבגדים, בנעליים ובפריטי לבוש אחרים.

1700764 אמנות וזהות בין מזרח ומערב

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה

המעבר של בצלאל, כאקדמיה לאמנות, אל המבנה החדש במרכז העיר בירושלים מהווה נקודת פתיחה לדיון על מהותה של האמנות במרחב הישראלי כחלק מהתרבות הים תיכונית. הדגש בקורס יינתן על אופני הביטוי האמנותי והגדרת הזהות העצמית של אמנים ואמניות ערבים ופלסטינים הפועלים במרחב הישראלי וכחלק מהים תיכונית. מצע זה יהווה בסיס לדיון בשאלת הזהות בין מזרח ומערב, בהגדרות של זהות ובמקומן של קבוצות מיעוט בשיח הקיים בשדה האמנות הישראלי והעולמי. דיון ביצירות יאפשר בחינה מחודשת של הגדרת מזרח ומערב, בין "התנגשות הציביליזציות" ל"אוריינטליזם". נבחן את דרכי המבע השונות של אמנים ואמניות, ואת מתיחת הגבולות שהם מציעים. נדון במאויים ורצונות ביצירה, באי-ההבנות ובצורות השונות שבהן נוצר דיאלוג תרבותי בין אמנות מוסלמית, ערבית, פלסטינית ומזרח-תיכונית לבין תרבויות או מציאויות אחרות. מדובר בקורס חווייתי, שיהווה שער כניסה תיאורטי וחושי אל המרחב האוריינטלי.

1800133 עיצוב ביקורתי

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

פרופ' אורי ברטל

מטרת הקורס להעניק לסטודנטים היכרות עם הממד הביקורתי של העיצוב - מעבר לאסתטיקה, דקורציה וסטיילינג. בקורס ילמדו תיאוריות שונות הקיימות כיום בשדה העיצוב ודרך תוצג התרחבותו של השדה מעבר לשדות העיצוב המסורתיים לז'אנרים כמו 'עיצוב ביקורתי', 'עיצוב ספקולטיבי', 'עיצוב משחרר' ועוד. בקורס נעסוק במשמעותו החברתית של המונח "סגנון" כאשר את בחינת הסגנונות השונים תלווה השאלה – "מדוע הדברים נראים כפי שהם נראים?". נעסוק בתיאוריות 'שחקן-רשת' של ברוננו לאטור ו"עיצוב אונטולוגי" של סשה קונסטנזה-צ'וק אודות הכוח החברתי של חפצים. דרך תיאוריות אלו נראה כיצד ספח לתוכו העיצוב את הביקורת המגדרית, הביקורת האקולוגית ועוד.

1800124 נושאים נבחרים בתחום הצורפות במאות ה־20 וה־21

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 16:00-14:30

פרופ' עינת לידר

במסגרת הקורס ילמדו תמות הקשורות לתחום הצורפות החל מהעת העתיקה ועד היום, כמו גם שאלות וסוגיות בתפקידי הצפויים בעתיד. התחום ייבחן באופנים היסטוריים, רעיוניים וחומריים, מנקודות מבט מגוונות ועל פי נושאים נבחרים. הנושאים ינותחו ביחס לחומרים, לרעיונות, לתולדות התפתחות המקצוע, לשיח סביבו ולתפיסות חברתיות וכלכליות הקשורות בו.

2700640 להבין אנימציה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

תומר נחשתן

מה הן התכונות והאפשרויות הייחודיות לאנימציה? בקורס זה נעסוק במאפיינים הצורניים והנרטיביים של אנימציה ונשאל כיצד הם מייצרים חוויות שונות של זמן, מקום וחומר. יחד נדון ביחסים המיוחדים שבין אנימציה לקולנוע מצולם, בדיוני ותיעודי, ונלמד על ההיסטוריה המגוונת של התחום, מהצעצועים האופטיים הטרומ־קולנועיים עד לאלגוריתמים השונים של אנימציה דיגיטלית. ננתח מושגים צורניים ותעשייתיים הן בקולנוע ובטלוויזיה פופולריים לצד אנימציה ניסיונית פורצת דרך ויצירה עכשווית ברשת. ההרצאות תלווה בהקרנת סרטוני אנימציה קצרים.

2800140 לצלם אחרי האמנות המושגית: סוגיות נבחרות באמנות עכשווית

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר אורלי שבי

שנות השבעים היו נקודת מפנה בהתייחסות של ממסד האמנות אל פרקטיקת הצילום. באופן חסר תקדים, הפך הצילום ממדיום שהוגדר "בן חורג של הציור" לפרקטיקה אסתטית רחבה ומרכזית בעולם האמנות העכשווי. בשיעור זה נבחן את הסיבות שהביאו למפנה, כמו גם את ההשלכות של הפיכת הצילום למדיום המרכזי לאחר האמנות הקונספטואלית. הדיון יתמקד בסוגיות תיאורטיות, היסטוריות ואסתטיות הקשורות בשינוי, בטיעונים המרכזיים של מחקר וביקורת האמנות, ובתרומה של המהפכה הדיגיטלית ובהשלכותיה.

1700798 תיקון, חצר סיפור: התרבות החזותית של החסידות

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר ליאור אלפרוביץ'

מאז החלה לפעול במזרח אירופה של ראשית המאה ה-18, עיקר תכליתה של החסידות הייתה להעמיד חלופה דתית לגישה שראתה בעיון השכלי כדרך הבלעדית להשיג את קרבת ה'. כך אפשר להסביר כיצד עם הזמן נקשרו לחסידות, לצד מושגים מוסדיים כמו צדיק, חצר או תנועה, גם מונחים מופשטים כגון: דבקות, שמחה או כיסופים. בקורס זה נבקש, אם כן, לבחון את משמעותם של מספר מונחים מופשטים המזוהים עם מימושם של עקרונות חסידיים באמצעות בחינה של ייצוגם החזותי והאומנותי. כאשר תכלית המהלך היא לשרטט את מאפייניה של "תרבות חזותית חסידית".

1700745 בינה מלאכותית – היבטים פילוסופיים, חברתיים ותרבותיים

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר ליאת לביא

מהי בינה מלאכותית? מהם מקורותיו של הרעיון שניתן לייצר, או לברוא בינה באופן מלאכותי, ומהן ההשלכות של רעיון זה על החברה האנושית? בקורס ננוע בציר ההיסטורי מהמבחן לתבונת מכונה שניסח אלן טיורינג בשנות החמישים ועד לאירועים עכשוויים, נשוחח עם צ'טבוטים, ננתח את התופעה של אנתרופומורפיזם (האנשה) ואמפתיה כלפי רובוטים, נקשור את התשוקה הקמאית לברוא ולהתעלות על הטבע לטענות בזכות הכרה בזכויותיהן של ישויות דיגיטליות, נשאל על ההשלכות הכלכליות של האוטומציה ועל שעתוק הטיות מהמרחב האנושי לדיגיטלי, ובסיכומו של יום, נשאל מהם שינויי העומק בתפיסת האנושי והאנושיות אשר מניעים תהליך זה ונובעים ממנו.

סמסטר ב'

1800113 לזכותו של הדימוי המוקרן: ההיסטוריה והתיאוריה של הקולנוע הניסיוני ואמנות

הוידאו

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר אורלי שבי

הדיון בשיעור זה ייסוב סביב התפתחותו של הקולנוע הניסיוני במחצית השנייה של המאה העשרים כמרחב אמנותי לפעילות האוונגרד, כאלטרנטיבה לקולנוע ההוליוודי וכתגובה לחברת הראווה. במקביל לכך, נדון גם בהתפתחותו של מדיום אמנות הוידאו מתוך סוגיות הייצוג (השפה) שהעמידה האמנות המושגית. יושם דגש מיוחד על ניתוח ההגוון (וריאציה) של המונטאז' (החיבור בין הדימויים) כאסטרטגיה וכטקטיקה לפעולה אסתטית ופוליטית. עוד נדון בכלכלת הדימויים, בניכוס, בסימולקרה, ובהשלכות התרבות הדיגיטלית.

שנה ב' פרוסמינר חובה – יש לבחור קורס אחד מתוך הרשימה המוצעת

הסבר: יצירה היא חיבור מקורי בין רעיון לצורה. היא מחייבת למידה ומחקר, אבל לא פחות מכך – יצירה של ידע חדש.

הפרוסמינר (פרו"ס) הוא קורס שנתי שנועד להעניק לכן. כלים בחיבור שבין תיאוריה ופרקטיקה – מחשבה ומעשה. תרכשו בו שיטות מושגים, ותתנסו בלמידה ומחקר מבוססי אמנות ועיצוב.

הפרו"ס מוצע במספר מסלולים – מחקר פרשני-חזותי, המתמקד בכלי הניתוח והפרשנות של דימויים, מחקר מבוסס-אובייקט הדין ביחסים שבין אסתטיקה, טכנולוגיה לחברה; מחקר מבוסס-מרחב השואל על פעולה בהקשרים סביבתיים וקהילתיים ומחקר המתמקד בגוף, שעניינו חשיפה והסתרה, הלבשה והפשטה. כל קורסי הפרו"ס מצעים מפגש רבת-חומי עם שאלות אלה, אבל גם מתמקדים במדיום או בסוג שאלות מסוים.

הבחירה שלכן.ם באיזה מסלול ללמוד: לא משנה מאיזו מחלקה אתן.ם, אתן.ם מוזמנות ומוזמנים לבחור בצורת המחקר שמדברת אליכן.ם, שיש לכן.ם עניין ותשוקה אליה. בחרו באופציה שהכי תתרום להערכתכן.ם לצורות ההתבוננות שתמצאו להעמיק ולשכלל.

2-9400271 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס קולנוע

מקום וזיכרון בקולנוע ובדימוי הנע

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן

במסגרת הקורס, נדון בשאלות של מקום וזיכרון בקולנוע ובדימוי הנע. נלמד על העיר המודרנית שהתפתחה בשלהי המאה ה-19 יחד עם הצילום והקולנוע, ועל האופן שבו הקולנוע אפשר לתעד ולזכור את המרחב העירוני שנמצא בהשתנות מתמדת. נקרא על תרומת הקולנוע להתעצבות הזיכרון הסובייקטיבי והחברתי, נבחן חקירה של מרחבים, בניינים וערים לאורך זמן באמצעות מצלמה נעה ובאמצעות צילום נודד (travelling shot), וניצור מרחבי-זמן חדשים באמצעות עריכה. במקביל ללימוד, חקירה ודיון בנושאי הקורס, יופנו הסטודנטים. ות לחיפוש אחר נושא לעבודת הפרוסמינר, שתוכל להיות עבודה מחקרית כתובה עם בסיס אקדמי או מחקר-יצירה בסרטון או בעבודת וידאו.

4-9400274 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס סביבת גוף

מעשה יצירה

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

יעל טרגן

תחילתו של הקורס בבחירת יצירה המיועדת לסביבת הגוף (קולקציית אופנה, סדרת תכשיטים, נעליים, או אביזרים אחרים), תוך התבוננות, תיאור וניתוח מאפייני השפה האסתטית והעיצובית שלה. המשכו בהרחבה של ההקשרים האיקונוגרפיים והמשמעויות הסמיוטיות של היצירה, תוך ניתוח בהיבטים היסטוריים, חברתיים ותרבותיים. הסטודנטים. ות יעתיקו תחילה את היצירה שבחרו, מהלך שיהיה בגדר פיתוח "אינטליגנציית יד. לקראת סוף השנה, בתום השלב המחקרי, הם.ן יאייירו קולקציה חדשה שתגלם את שלל הפרספקטיבות והתבוננות שגיבשו בשנה זו ביחס ליצירה

הראשונית ובהמשך לשאלת המחקר. העבודה בקורס תתרחש בצמדים במידת האפשר, תוך עמידה במטלות כתיבה שיינתנו לכל אורך השנה (אחת לשבועיים), שתתגבשנה ותהפוכנה לעבודה עצמה, מה שיאפשר לסטודנטים לכתוב את העבודה במהלך השנה תוך דיאלוג מתמיד עם המרצה.

9400251 שיטות במחקר חזותי: צילום ותיעוד מרחבי

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

ד"ר רועי בושי

מטרת הפרוסמינר היא להכיר תיאוריות עכשוויות בתרבות הוויזואלית ולהפיק בעזרתן מחקר עצמאי. בקורס נבחן שתי פרקטיקות צילום שזוכות כיום לדומיננטיות גוברת: צילום אווירי מחד, וצילום מרחבי מאידך. בקורס נבחן אלו תמונות עולם מאפשרים המבט הוורטיקלי והצילום המרחבי כיום? אלו סוגים של מעקב, שליטה, תיעוד, או התנגדות הם מציעים. לקורס שני מישורים: האחד עוסק בהדרכה בכתיבת עבודת מחקר מסוג פרוסמינר; השני עוסק בתכנים הספציפיים הרלוונטיים לנושא "זמן, מרחב וורטיקליות בצילום".

9400273 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס צילום

לכתוב באור: מחקר ותיאוריה של צילום

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

ד"ר רותי גינזבורג

המטרה המרכזית של הפרוסמינר על צילום היא לחבר בין תיאוריה למעשה. בעזרת לימוד ופיתוח של מושגים מרכזיים נבחן כיצד ניתן להבין את הצילום כמחקר על המדיום, על סוגיות חברתיות ועל ההוויה האנושית. במהלך הקורס נקרא כמה מהטקסטים המכוננים בתחום הצילום. הקריאה תתחקה אחר מהלכי מחשבה של הוגים והוגות מרכזיים. ות בתחום המחקר על המדיום. דרך טקסטים אלו נשאל: מהו צילום? מה הדינמיקה הנוצרת בצפייה בתצלום? מי לוקח חלק בצילום? מה התפקיד החברתי והאסתטי של הצילום? מהו צילום תיעודי ומה הם מרכיביו החברתיים והאתיים? מה ההבדל בין תיעוד לבימוי? כיצד ניתן להבין את התצלום בארכיון? מה קרה למבט האנושי עם המצאות טכנולוגיות שונות כמו הצילום האווירי? כיצד שינתה הרשת את ההבנה של הדימוי (הדיגיטלי)? מה קרה וקורה להתמצאות בעולם הווירטואלי?

9400272-2 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס אמנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' סמסטר א' 12:00-13:30; סמסטר ב' 10:00-11:30

ד"ר שרה בנינגה

בקורס זה נרכוש כלים לניתוח תיאורטי ופרשני של אמנות עכשווית. נתבונן בעבודות אמנות עכשוויות וננתח אותן מפריזמות תיאורטיות שונות. נקרא טקסטים תיאורטיים ממגוון גישות פרשניות, ונחשוב על האופן שבו עבודות אמנות ואמנים יות מעידים על קשר לסוגיות מגדריות, גזעיות ופוליטיות. נקרא יחד טקסטים מרכזיים בשדה האמנות, בנושאים כגון פמיניזם, פוסט-קולוניאליזם ואמנות פוליטית, ונדון בעבודות אמנות עכשוויות ובשיח סביבן. משתתפיות הקורס ילמדו כיצד לחקור נושא באמנות עכשווית, תוך שימת לב לשיח סביב עבודת האמנות. החלק הראשון של הקורס יורכב מהרצאות ומחומרי קריאה שיש לקרוא לפני השיעור. החלק השני של הקורס יוקדש ללמידת עקרונות הכתיבה האקדמית, ולפיתוח עבודת הפרוסמינר האישית של כל

משתתפת. נוכחות בקורס הינה חובה, כמו גם קריאה פעילה, הגשת ניתוח מאמר, הצגת רפרט והגשת עבודה מסכמת.

9400274 שיטות במחקר פנומנולוגי: מבוסס אובייקט

כלי עבודה

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר טל פרנקל אלרואי

פנומנולוגיה היא גישה פילוסופית המבקשת להתבונן בעולם באמצעות ההתנסות של האדם בעולם. במהלך הקורס יילמדו יסודות של הפילוסופיה הפנומנולוגית ושל המחקר הפואטי במטרה להעניק כלי מחקר רגישים לעבודה עם חפצים. בין הכלים שילמדו: התבוננות, שאילת שאלות, איסוף מידע בדרכים מגוונות (שיטוט, תצפית, ראיונות, התנסות מעשית), מיון ופרשנות פואטית של המידע שנאסף. כלים אלו יופעלו באופן רפלקטיבי, הן כלפי החפץ הנחקר והן כלפי עבודת הסטודנט עצמה. באופן זה, הם יאפשרו לסטודנטים להתנסות בעבודה רבת שכבות מול האובייקטים, ולזהות – מעבר לצורה ולפונקציה – את הרבדים הפואטיים, התרבותיים, הלשוניים והאישיים של היחסים בין היוצר לחפץ. הסטודנטים יממשו את שיטות המחקר באופן מעשי, באמצעות מחקר אישי.

9400271 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס קולנוע

הסרט הערבי: מקרה מבחן

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

אייל שגיא ביזאווי

מטרתו של הפרוסמינר היא ליצור עבודה מחקרית הנובעת מהיצירה ומהחיים האישיים של הסטודנטית. הקורס מבקש לעודד את הסטודנטים. יות לקשור בין חייהם ובין היצירה שלהם, ובינם לבין המחקר. בהתבסס על המקרה של "הסרט הערבי של יום שישי", נלמד על הקשר שבין עמדת החוקרת או היוצרת לבין מושא המחקר, כיצד הפעולה היצירתית היא גם יצירה של ידע, כיצד מנסחים שאלת מחקר, כיצד מגבשים טענה, ומה החשיבות של ביקורת ושל התבוננות עצמית. במהלך הסמסטר הראשון, "הסרט הערבי" ישמש אותנו כמקרה בוחן למחקר חזותי וליצירה דוקומנטרית, ודרכו נלמד על הקשר, כמו גם על ההבדלים, ביניהם. בסמסטר השני, יתבקשו הסטודנטים. ות להציג את מושאי המחקר שלהם (שאלת המחקר, התזה, מבנה משוער של העבודה, אמצעי מחקר ומקורות), שעליהם נעבוד יחד ובמקביל עד לסיום הסמסטר.

9400278-1 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס תרבות חזותית

תרבות חזותית בין מקור למקוריות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר נעמי מאירידן

ההנחה העומדת בבסיס הבחירה בשיטות מחקר פרשניות המיועדות לחקר הדימוי החזותי והחומרי (באשר הוא) היא שהתבוננות מושכלת בתוצר האמנותי, העיצובי או האדריכלי היא הוליסטית במהותה. ההבחנה בין מה שנכון לציור שמן (או יצירת AI), מצד אחד, ולאגרטל חרטינה, מצד שני, היא בבחינת אופציה. אולם, קורס זה מבקש לחדד את התפיסה שפעולות התיאור,

הניתוח והפרשנות הן פעולות חיוניות ומשותפות לכל השדות של התרבות החזותית והחומרית. בקורס נעסוק ב"חומרים" שקשורים בעבודת הסטודיו של הסטודנטים. ות נשזור אותם ב"חומרים" עיוניים, המבוססים על מתודולוגיות מחקר שונות, על מנת להבין שהמהלכים מזינים אלו את אלו – קריאה והתבוננות מובילות לכתיבה וליצירה, וחוזר חלילה. נושא הקורס השנה יהיה "תרבות חזותית בין מקור למקוריות" והוא רלוונטי ומתאים לתרגול וליישום בכל המחלקות.

9400278 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס מחקר תרבות

הדימוי של הזמן – פרשנות ותרבות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר יואב רונאל

הפרוסמינר יעסוק בניתוח וקריאה של דימויים העוסקים במושג הזמן, שבעזרתו נפתח ארגז כלים לקריאה ולניתוח דימויים חזותיים וחומריים. הדגש בקורס לא יהיה על ניתוח של דימויים באופן מנותק או אסתטי בלבד, אלא על פרשנות של האופן שבו הזמן עצמו מופיע בהם. לכן, נתעמק באופן שבו הדימויים מייצגים את המפגש של ההיסטורי עם הפוליטי; כלומר, כיצד מעשה הדימוי הוא צורה של ידע (הנבדלת מצורות לשוניות אחרות). לאורך הקורס ננתח שורה של דימויים, שאותם לרוב יבחרו התלמידים. ות, נציע מתודה לפרשנות של דימויים ונתוודע לעולם מושגים תיאורטי שימקם את "הדימוי של הזמן" בתוך ההקשר הפוליטי וההיסטורי.

9400279 פמיניזם או אמנות: שיטות במחקר רב-תחומי

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר ליאת פרידמן

לאן נעלמו הנשים האמניות לאורך ההיסטוריה? מה מצב האמניות כיום? בפרוסמינר נתמקד ביצירות אמנות ועיצוב מתוך נקודת מבט אינטר-דיסציפלינרית, כלומר, נשאל שאלות על אמנות ועיצוב באמצעות שיטות מחקר הלקוחות ממדעי החברה (סוציולוגיה, פסיכולוגיה, כלכלה ועוד) וממדעי הרוח (היסטוריה, פילוסופיה, מחקר השוואתי ועוד). בו בזמן, נעשה שימוש בגישה הפמיניסטית כדי לבחון את שדה האמנות והעיצוב. לפרוסמינר שני יעדים עיקריים: 1. ללמוד ולתרגל דרכי התבוננות בתרבות חזותית וחומרית, קריאה של טקסטים מסוגים שונים (כולל כאלו הנכללים במקראה של המחלקה), חיפוש במאגרי מידע שונים (מידענות בסיסית), מתודולוגיות מחקר אקדמיות מגוונות, הגדרה של נושא מחקר, ניסוח שאלות מחקר וכתיבה על אודות התחומים השונים; 2. יישום המיומנויות הנ"ל בכתיבת עבודה על נושא נבחר מתוך הקשור של נושאי הקורס.

9400271-1 שיטות במחקר חזותי-פרשני וידיאוגרפי

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

תומר נחשתן

במהלך הקורס נברר כיצד ניתן לבצע ולהמחיש מחקר באמצעות חומרי גלם אודיוויזואליים. נצפה ביצירות וידיאוגרפיות בנושאים וסגנונות מגוונים, ונבחן יחד את האופן שבו כלי העריכה מאפשרים לנו לנסח ולהמחיש טענה אקדמית מגובשת ומעמיקה. נתרגל לאורך השנה יצירה וידיאוגרפית מחקרית באמצעות תרגילים קצרים, תוך כדי איתור, קריאה ושילוב של מחקרים אקדמיים כתובים

בעברית ואנגלית. נעבוד בקורס על פרויקטים אישיים שיסתכמו במטלת סיום וידיאוגרפית המשקפת תהליך מחקרי מתמשך בהיקף של עבודת פרוסמינר. היכרות בסיסית עם כלי עריכת וידאו (לא משנה איזו תוכנה) היא דרישת חובה עבור כל משתתפי ומשתתפות הקורס.

9400272 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס אמנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א', 16:30-18:00

ד"ר איגור ארונוב

פרוסמינר זה מיועד לחקר יצירות חזותיות על-ידי המפגש בין "תיאוריה" לבין "פרקטיקה" ולניסוח מהלכים מחקריים באמצעות כתיבה. הקורס מתבסס על מתודולוגיות המשלבות בין תולדות האמנות לבין מדעי הרוח ומדעי החברה. בסמסטר א', נדון ביצירה מתוך שלושה מוקדים: (1) "העין המתבוננת", המפענחת את היצירה; (2) היצירה ככלי מחקר המפרשת את נושאה; ו-(3) הטקסט התיאורטי השייך לתחומי התרבות, כגון סוציולוגיה, פילוסופיה ופסיכולוגיה שעורך דיון אקדמי באותם הנושאים. בהתאם לגישה זו, נלמד במסגרת הפרוסמינר את היסודות של הכתיבה המנתחת והחוקרת. סמסטר ב' יוקדש להכנה של כתיבת הפרוסמינר בהנחיה אישית. במסגרת הקורס נלמד כיצד "תיאוריה" הופכת לכלי פעיל בפרקטיקה המקצועית, וכיצד התהליכים והשלבים ב"פרקטיקה" המקצועית משמשים כבסיס להבניית תיאוריה ומחקר.

9400272-1 שיטות במחקר חזותי פרשני: מבוסס אמנות

זהות וזיכרון באמנות ישראלית

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר רונית שטיינברג

בקורס זה נבקש לשחזר את המהלך הפרשני, להציע אותו כתהליך מחקר ולקשור בינו לבין מושגים של זהות. כדי לעשות זאת, נתייחס ליצירות משדה האמנות הישראלית, מתוך כוונה לקשר בין הזהות המקומית ליצירה האמנותית. בתחילת הקורס נבחר ביחד את היצירות שבהן נעסוק, וזאת כדי להנכיח את גיוון הזהויות הקיים בחברה הישראלית העכשווית. כל אחת מהיצירות הנבחרות תעבור ניתוח של האמצעים האמנותיים המרכיבים אותה, תוך הדגשת נקודת המבט האישית של המתבוננים והמתבוננות, ומתוך כוונה לגבש מספר כיווני פרשנות. בשלב הבא, נכיר מושגים מתחום חקר הזהות האישית והקולקטיבית ונעמיד אותם מול אותן היצירות לשם הרחבת המהלך הפרשני. לסיום, נבחר דיסציפלינה מחקרית אחרת, שדרכה ניתן לבסס את הפרשנות שהצענו, ונבדוק כיצד היא מעשירה את המסקנות שעלו מתוך ניתוח היצירה. העבודות שיוגשו בסיום הקורס יתבססו על מהלך פרשני זה.

9400277 שיטות במחקר פעולה: מבוסס מרחב

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

סיגל בר ניר

הקורס מחקר פעולה במרחבי היומיום מציע הכרות עם שיטות וכלים למחקר הסביבה העירונית. הקורס מאמן את התלמידים להשתמש ברגישות האנושית שלהם, ולפתח את כישוריהם להתבונן במובן מאליו - במנהגים וההרגלים היומיומיים העירוניים, ולזהות בהם את המהות של המצב האורבני העכשווי. נקודת המוצא של הקורס היא שלהתבוננות באירועים המתרחשים ברחוב יש את היכולת העדינה לחשוף את המנגנונים הנסתרים של המערכת החברתית כולה. לפיכך, נתמקד

בקורס בפעולות של התבוננות והקשבה שבאמצעותן ניתן להפוך את הקרבה והיכרות עם הסביבה העירונית היומיומית למצע למחקר ומעבדה של דרכי חיים. במהלך הקורס נתנסה בפעולות של כתיבה, רישום, מיפוי, צילום, מודלים, ופעולות פרפורמטיביות סביב אתרי המחקר. כל התהליכים שיפותחו לאורך השנה, יהוו חלק מהעבודה הסופית, ויאספו אל פורטפוליו שיסכם את מהלך הקורס כולו ותוצריו.

2-9400277 שיטות במחקר חזותי-פרשני: מבוסס מרחב

בין המודרניזם לברוטליזם – הבית, השכונה והעיר

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר אדר' ליאת סאבין בן שושן

הפרוסמינר יעסוק במחקר חזותי באמצעות לימוד של מערך הצורות והרעיונות המודרניסטי זה הברוטליסטי, ובפרט במבני השיכונים שניצבים בשכונות רבות בישראל וברחבי העולם. נבחן את המפגש בין מודרניזם וברוטליזם ובין המרחב הביתי והשכונתי דרך טקסטים שונים: מניפסטים, מאמרים אקדמיים וטקסטים חווייתיים, ביקורתיים וספרותיים. נלמד לנתח את הקשר (ההיסטורי, התרבותי) בין פרויקטים והצעות אדריכליות לבין טקסטים תיאורטיים וביקורתיים, ולנתח את האופן שבו בנויים טקסטים (זיהוי טענות מרכזיות ועמדת הכותב). במהלך הסמסטר הסטודנטים יתבקשו לבחור נושא שבו יתמקדו בכתיבת הפרוסמינר.

6-9400276 שיטות במחקר עיצוב: מבוסס מחקר אנוש

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר יונה וייץ

אנו נוטים שלא לחשוב על המניעים שהובילו לפעולות עיצוביות הנמצאות בסביבתנו או על הסיבות שהביאו אותן להיות כפי שהן. מטרת הקורס היא לפתח את הידע האישי והמקצועי באמצעות ארגזי כלים של חקירה, שיתוספו לידע המחלקתי בדיסציפלינות השונות, כשכבה נוספת המאפשרת למעצבים ולמעצבות לחשוב על עיצוב כמהלך המייצר פעולה, אובייקטים וסביבה. בקורס נלמד להשתמש בשיטות המוקדמות של חקירה פתוחה ומחשבה מסתעפת באמצעות מהלכי התבוננות.

1-9400276 שיטות במחקר עיצוב: מבוסס מחקר אנוש

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

דורי אורין

אנו נוטים שלא לחשוב על המניעים שהובילו לפעולות עיצוביות הנמצאות בסביבתנו או על הסיבות שהביאו אותן להיות כפי שהן. מטרת הקורס היא לפתח את הידע האישי והמקצועי באמצעות ארגזי כלים של חקירה, שיתוספו לידע המחלקתי בדיסציפלינות השונות, כשכבה נוספת המאפשרת למעצבים ולמעצבות לחשוב על עיצוב כמהלך המייצר פעולה, אובייקטים וסביבה. בקורס נלמד להשתמש בשיטות המוקדמות של חקירה פתוחה ומחשבה מסתעפת באמצעות מהלכי התבוננות.

9400280 שיטות במחקר חזותי: מבוסס פרשנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

פרופ' דרור פימנטל

בקורס נתוודע למתודות פרשניות מובילות בלימודי תרבות חזותית, כגון פנומנולוגיה, הרמנויטיקה ופסיכואנליזה. נבחן את המקור ההיסטורי שלהן ואת ההוגים הבולטים בהן. בהמשך נעקוב אחרי כוחן ההסברי בהקשר לפרשנות של יצירות קנוניות מהאמנות הבינלאומית (ואן גוך, דושאן) ומהאמנות הישראלית (סיגלית לנדאו, דגנית ברסט). בסיום יידרשו הסטודנטים/יות לבחור במתודה פרשנית אחת ולהפעילה על יצירת אמנות נבחרת.

9400264 האמנות האסלאמית בראי המחקר (בערבית)

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה

חקר האמנות החזותית בעולם המוסלמי התבצע ברובו בתקופה המודרנית על-ידי חוקרים מערביים שראו באמנות זו אמנות דקורטיבית, שתכניה ומסריה נעלמו לרוב מעיניהם. אנו נדון בתפיסות שונות שהביאו לראייה מצומצמת של אמנות ענפה שהתפתחה לאורך ימי הביניים ועד ימינו: תפיסה אוריינטליסטית מובהקת שנבעה מכיבוש המזרח והכפפתו להגמוניה מערבית, לצד סקרנות אינטלקטואלית של חוקרים מערביים שניסו להבין את רזי התרבות הזו.

בקורס, נלמד על גישות מחקר נוספות שפותחו בשנים האחרונות על-ידי חוקרים מוסלמים שמספקים ראייה ביקורתית מעניינת על הנעשה בתחום. שימוש במחקר היסטורי, המבוסס על ניתוח אנליטי של מקורות ראשוניים, מאפשר הבנה מעמיקה של תוצרים אמנותיים של התקופה ושל התרבות שבמסגרתה הם נוצרו. הקורס יאפשר לסטודנטים מפגש אינטימי עם יצירות אמנות מובהקות מתחומי האמנות החזותית והחומרית המוסלמית, ויעמיד כלים לניתוח ביקורתי של סוגיות נבחרות, למשל: השתקפות העולם התיאולוגי והפוליטי של התרבות המוסלמית באמנות החומרית והחזותית, הגבולות התרבותיים שמשרטטת האמנות בין מזרח למערב, האופנים שבהם אמנים בעולם המוסלמי מגיבים לגבולות אלה ותפקודה של האמנות כסוכנת של ידע תרבותי ואידיאולוגי.

*קורס זה מיועד לסטודנטים וסטודנטיות **דוברי ערבית**, מכל תחומי ההתמחות בבצלאל.

*הקורס ילווה בסיוור לימוד וביקור באתרים ובמוזיאונים שונים.

שנים ג'-ה'

סמינרים, שנה ג'

סמינרים סמסטריאליים

סמסטר א'

9400269 בית, טריטוריה, עיר: מרחבים פוליטיים והפוליטיקה של המרחב

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:30

ד"ר אריאל הנדל

המרחב אינו רק מערכת קואורדינטות ויחסים בין מקומות, אלא גם צורת ארגון של יחסים חברתיים. מזה כארבעה עשורים, ובעיקר מאז "המפנה המרחבי" במדעי החברה, נתפס המרחב ככלי מחקר מרכזי להבנת מגוון רחב של תופעות פוליטיות, מתוך הבנה שהוא לא רק משקף אי־שוויון מעמדי והפרדות אתניות וגזעיות, אלא מהווה כשלעצמו כלי רב עוצמה לשליטה ולניהול של פרטים ושל אוכלוסיות. בו בזמן, מרחב הוא מצע לייצוגים חזותיים וחומריים שונים וזירה לפעולות ציבוריות מגוונות. בקורס נדון במרחבים שונים – מהטריטוריה הלאומית ועד למופעים במרחב העירוני – ונראה כיצד הללו מעוצבים על-ידי כוח פוליטיקה, ובאילו אופנים הם משמשים ככלים של שליטה וניהול, אך גם של יצירת קול ציבורי והתנגדות.

9306716 מקרי מבחן באוצרות ביקורתית בישראל

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:30

ד"ר טל בן צבי

הסמינר יתמקד במקרי מבחן של תערוכות אמנות שביטאו עמדות ביקורתיות ואף רדיקליות ביחס לשדה האמנות, במהלך למעלה מ-100 השנים שעברו מאז הקמת בצלאל. נעסוק באופן שבו עוצב התפקיד ההיסטורי של "אוצרות ביקורתית" לשם תיקוף והענקת ערך לאובייקט האמנותי ובדרכים שבהן התפתחו הטקסטים שליוו תערוכות אלה. נבדוק מהן הנחות היסוד שעיצבו את הפורמט המוכר של "המבט הביקורתי" בשדה האמנות לעומת שדות תרבותיים אחרים, כמו הקולנוע, התיאטרון, האדריכלות והעיצוב. ביחס לכך, נעמוד על הקשר שבין "אוצרות ביקורתית" לבין מושגי מחאה, כמו "הפגנות", "התנגדות", "אקטיביזם", "אידיאולוגיה של שינוי" ו"פוליטיות".

9306725 התגלמות הרוח בבשר – על הולדת האמנות המערבית בנצרות

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:30

ד"ר יצחק בנימיני

העמדה הנוצרית של הברית החדשה מגיבה לחזותי שבברית הישנה באופן מורכב ופרדוקסלי. ביחס לאיסור או לאי־האפשרות לייצג את האל באופן גשמי בפסלים ובתמונות, הנצרות מציגה את חזון האינקרנציה, ההתגלמות בבשר. הדיבור האלוהי שברא את העולם כממד אנרגטי ורוחני מופשט התגלם בבשר ובגוף של ישוע האנושי־אלוהי. בסמינר נבקש לעמוד על מתח זה בין הרוחני לבין הגשמי שבנצרות ולבחון כיצד הוא מתבטא באופנים שונים בתרבות המערבית ובאמנות מאז ועד היום, מהאיקונות המזרחיות והמערביות ועד האמנות המודרניסטית והעכשווית.

9400238 סוגיות בתרבות הישראלית

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:00

ד"ר תמר ברגר

הקורס יפרוס דיון במאפייניה של התרבות הישראלית בת זמננו ובמקורותיה מנקודת מבט בין־תחומית ובדגש חברתי: מרכז ושוליים, סיפורי מקום ודרכי כינוןם וצורות של הופעה והסתרה של מרחבים תרבותיים. הסמינר יתמקד בארבעה צירים ביחס לתרבות הישראלית, שמתקיימות

ביניהם זיקות הדדיות ענפות: כתרבות מומצאת, כתרבות כלאיים, כתרבות מופרטת וכתרבות עולמקומית. הדיון יעשה בעזרת טקסטים תיאורטיים וייצוגים ויזואליים וטקסטואליים.

9306735 וידוי, התחזות, נקמה: תאטרון קלאסי בהפקה עכשווית (בשיתוף התאטרון הקאמרי)

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 14:30-18:00

ד"ר גל הרץ

הסמינר יתמקד בשתי הפקות עכשוויות של התאטרון הקאמרי – "אדיפוס" ו-"טרטיף". בשלב הראשון נלמד ונכיר לעומק את המחזות. בשלב השני נפגוש בעלי תפקידים שונים בתאטרון העוסקים בכתיבה ותרגום כמו גם בימוי, משחק ועיצוב במה ונצפה בהפקות. המפגשים יכללו גם סיור בתאטרון והתנסויות ממוקדות במשחק ועיצוב. בשלב השלישי נפתח דיון על וידויים מבוים, על אותנטיות ומשחק ועל פרפורמטיביות וביקורת חברתית בתאטרון העכשווי. לאור זאת, נבקש להציע מגוון פרשנויות משלנו – טקסטואליות, ויזואליות וחומריות - למחזות ולהפקות שנלמדו וליחס המעניין שבין הקלאסי והעכשווי. הערה: חלק מהמפגשים יתקיימו בקאמרי בתל אביב.

9301628 קראפט ועיצוב בתרבות חומרית עכשווית

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 14:30-18:00

ד"ר ראובן זהבי

הקראפט – יצירה מבוססת מיומנות אישית – נמצא דווקא היום במוקדי פעילות חדשים: בין טכניקות עתיקות לטכנולוגיות קצה, בין ערוץ מחאה לאורנמנט, בין עבודת היד בסטודיו ליצור יחידני וקוסטומיזציה. הסמינר, הפונה לכל המחלקות, מבקש לפתח דיון בציר שבין עיצוב במובן הרחב ובין קראפט, למול עבודותיהם של יוצרים ויוצרות ומעצבים ומעצבות בני זמננו. בשיעורים הראשונים, נסקור בקצרה את התפתחות מושג הקראפט ואת התפתחות היחס אליו. לאורך הסמסטר הראשון ננתח דוגמאות של התפתחות אובייקטים הנוגעים לתחומי הקראפט. בסמסטר השני, הסטודנטים יונחו לאיסוף מקורות מידע ולפיתוח הצעת מחקר לכתיבת העבודה. הסמינריונית. הם יתבקשו להציג בפני הכיתה רפרט ולהכין את התשתית הכוללת לכתיבת עבודה. בעבודה המסכמת, על הסטודנטים לחקור, לתעד ולנסח, על סמך מקורות עיוניים, ראיונות שדה, עמדה אישית וביקורתית ביחס ליצר או יוצרים, חפץ או תחום מוגדר של עיצוב עשייה עכשווית בהקשר לקראפט.

9306731 סכיזואנליזה

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 14:30-18:00

ד"ר אהד זהבי

הסכיזואנליזה של ז'יל דלז ופליקס גואטרי קוראת תיגר על הפסיכואנליזה של זיגמונד פרויד ומנסחת השקפה שונה בתכלית על יחסו של אדם אל עצמו, אל החברה ואל הסביבה. בד בבד היא מציעה דרך יוצאת דופן ליצירה של יצירות אמנות ותרבות ולהתרשמות מהן - דרך שעיקרה התנסות פרפורמטיבית. במסגרת הסמינר נברר מהן טענותיהם העקרוניות של דלז וגואטרי כלפי הפסיכואנליזה ומהם יסודותיה של החלופה שהם מציעים ונעמוד על טיבם של מושגים מרכזיים במשנתם דוגמת "ריזום", "מכונות משתוקקות", "גוף ללא איברים" ו"היעשות". בד בבד נחלץ

מהסכיזואנליזה כלים מעשיים ליצירה או למפגש עם מעשה של יצירה וניעזר בהם כדי להתנסות ביצירות מתחומי האמנות, הספרות, התיאטרון, הקולנוע ועוד. מפגשי הסמינר ייכללו למידה עיונית ותרגילים מעשיים. המחקרים הסכיזואנליטיים ייערכו בסמינר זה בדרכים רבות ובשיטות שונות, ותוצרי הסמינר יוגשו בפורמטים מגוונים.

סמסטר ב'

9401225 הפיתוי החזותי: פרסום יפני

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:30

פרופ' אורי ברטל

הפרסום היפני העכשווי הינו תוצר מובהק של חברה המצויה בעידן הגלובליזציה, המערב אסתטיקה יפנית ומערבית כמו גם אסתטיקה גבוהה ונמוכה. אסתטיקה פוסט־מודרנית זו משמשת ביפן כיסוד לתקשורת חזותית. הקורס יבחן את הקשר בין פרסום, תקשורת ותרבות, את האופן שבו נבנית משמעות בתוך כרזת פרסומת ואת מקומה ותרומתה של התקשורת החזותית כאמצעי שיווקי. חלקו השני של הקורס יתמקד ביוצרים שונים ביפן (סייטו מאקוטו והצ'ירו סוזוקי), באסטרטגיות הפרסום של מוצרים ושירותים שונים ביפן (אופנה, רכבת, אלכוהול), במערכות ההתייחסות הבונות משמעות למוצרים שונים בפרסום היפני (מנגה, אמנות עכשווית ומגדר) ובטיפוגרפיה יפנית (מבנה השפה, קליגרפיה וטיפוגרפיה עכשווית).

9306734 אקולוגיות של משבר: ארכיטקטורה ועיצוב לקראת פוסט-אנתרופוקן

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 10:00-13:30

אדר' עידו גינת

בעולם המתמודד עם משבר האקלים ואי-שוויון חברתי, תפקידם של ארכיטקטות ים ומעצבות ים הוא מכריע מאי פעם. הסמינר המשותף של בית הספר לארכיטקטורה והמחלקה לתרבות חזותית וחומרית מזמין אתכם לחקור את ההקשרים ההיסטוריים והתיאורטיים של משברים אלה - המאפיינים את הגדרת העידן שלנו כ"עידן האדם", האנתרופוקן - ואת תפקידכם בעיצוב עתיד של צדק סביבתי, חברתי ומגדרי. בסמינר נחקור, באמצעות מקרי בוחן וקריאת טקסטים, את התגובות הארכיטקטוניות והעיצוביות למשברים אקולוגיים, החל מהמהפכה התעשייתית ועד למצב החירום האקלימי הנוכחי.

9306663 קריאה וכתובה של שירה

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 12:00-16:00

פרופ' דרור פימנטל

השירה, כותב המשורר הגרמני ריינר מריה רילקה, היא "אוושה על כלום", שהרי השירה היא המדיום הלשוני המינוורי ביותר. אך עם זאת, האפקט שלה אדיר. מתח זה בין התוכן האלמותי לצורה הפשוטה חווה כל מי שאי פעם חטא בכתובת שירה. זו בדיוק עבודת השירה: להכיל את עודפות המשמעות בכלי השביר של השורה הקצוצה. בסמינר נקרא מהשירה העברית ומשירת העולם, ונתרגל כתיבת שירה. זאת, תוך התוודעות לטכניקות כתיבה כמו משקל וחריזה, אימאז' והרמז, ולצורות שיריות מצומצמות ורחבות, מסורתיות ומודרניות.

9306732 סאדו או מאזו?

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 18:00-14:30

ד"ר ליאת פרידמן

סאדו-מזו הוא סוג של התנהגות המבטאת ניגוד בין הנאה מפגיעה ושליטה באחרת לעומת הנאה מכאב והשפלה של העצמי. אך הסאדו-מאזו אינו רק ניגוד בין התנהלות "נורמטיבית" גברית ונשית, אלא גם מבנה אישיות החותר תחת ניגוד זה. לפי הפסיכואנליזה זו אינה סטייה התנהגותית חברתית ומינית, אלא מבנה אישיות סוטה (להבדיל מזה הניירוטי, הפסיכוטי ואפילו הסכיזואידי). בסמינר נחקר ביטויים תרבותיים, ספרותיים ויצירות ויזואליות של הסאדו-מאזו. נקרא כמה סיפורים של המרקז דה סאד וזאכר-מזוך, נצפה בסרטים ונבחן ביטויים אמנותיים של תופעה זו (כמו יצירות של ברקלי, פרויד, אברמובץ, ברדן, אופי). ננסה להבין האם סטייה היא הבחנה חברתית המבוססת על נורמות חברתיות או מבנה נפשי ללא קשר לשאלות של מין, מוסר וערכי חברה. במילים אחרות, מהי סטייה? האם הסטייה היא נורמה חברתית? מה הם מאפייניה?

9306723 "לא פה לא שם" – במאיות פלסטיניות בישראל בין מעמד, מגדר ולאום

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום א' 18:00-14:30

ד"ר מריה פרח

בשני העשורים האחרונים נכנסו במאיות פלסטיניות לתחום היצירה הקולנועית בישראל. מכאן עולות שאלות: כיצד מעמד ולאום מופיעים או מתעצבים ביצירות הקולנועיות שלהן? אילו מבטים ביקורתיים הן מציעות על החברה היהודית בישראל, כמו על זו הערבית, ובאיזה אופן המבט הקולנועי הנשי מאפשר לבחון סוגיות של מקומיות, זהות ומשפחה באור חדש? ומה מאפיין את מערכת היחסים המורכבת שבין הסיפור האישי של הבמאיות והמקום שבו הן יוצרות לבין היצירה שלהן, שבה בעת עוסקת בגבולות התרבותיים וחורגת מהם? בסמינר נעסוק בבמאיות פורצות דרך כמו סוהא עראף, מהא אלחאג', אבתסאם מראענה ומייסלון חמוד.

9306730 אמנות ועיצוב מקיימים כבסיס להתערבות חינוכית

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום ד' 20:00-16:30

ד"ר אלעד פרסוב - בצלאל, פרופ' יפעת בן דוד – האוניברסיטה העברית (הסמינר בשיתוף ביה"ס לחינוך באוני' העברית)

הסמינר יתמקד בעיצוב פתרונות לאתגרי חינוך לקיימות במערכת החינוך בירושלים. זהו קורס דו-מוסדי, רב-תחומי ורב-קולי. הקורס יקדם מפגש פורה בין עולמות החינוך והיצירה והפעולה למען חינוך קיימות ושינוי אקלימי. 15 סטודנטים מהחוג לחינוך ומהתוכנית לקיימות אקלים וחברה באוניברסיטה העברית יחד עם 15 סטודנטים ממחלקות שונות בצלאל, יעבדו על עיצוב פתרונות פדגוגיים לאתגרים של שינוי תרבות מקומית בירושלים לעתיד מקיים. במהלך הסמינר, הסטודנטים ילמדו על קיימות, חדשות פדגוגית והקשר הבלתי נפרד ביניהם. במקביל, הם יפגשו אנשים וארגונים המעורבים בחינוך לקיימות וילמדו מהם על גישותיהם, פעילויותיהם והאתגרים מנקודת מבטם. האתגרים הללו יתורגמו להזדמנויות במהלך סדנאות, שבהן ייצרו הסטודנטים תגובות רב-תחומיות לאתגרים, בהתאמה לספרות הרב תחומית ולשדה.

9306736 פנים אחרות: המאויים החזותי אצל עגנון

4 ש"ס, 4 נ"ז

יום ד' 17:00-14:00

ד"ר גל הרץ

יצירתו של עגנון היא זירת מאבק בין הכוחות והיצרים ששחרה המודרנה לבין שאריות ההתגלות והאמונה. עגנון המציא לשון חדשה המערערת את ההפרדה בין חול לקודש, שיש בה מתח בין הזרה ותשוקה לעולם הסמלים היהודי, תוך חציית גבולות בין המרחב והלשון, הדימוי והמשמעות, ועמידה על הסתירות העמוקות של הפרויקט הלאומי. בסמינר נבקש לעמוד על המאויים החזותי החוזר בסיפוריו ועל הלא-מודע לצורותיו השונות הרודף את הדמויות. נבחין בעבודת הזיכרון המתרחשת בתוך הנרטיב ונעמוד על האופן בו מתגלגלת הקדושה אל חפצים ואובייקטים של היומיום. נקרא מבחר מיצירותיו ונעמוד על דרכי הפרשנות כמו גם על מקורות ההשראה השונים מהם שאב את סיפוריו.

* הסמינר מתקיים במקביל בשלוחה החרדית ויתקיימו מפגשים משותפים על פני הסמסטר

סמינרים שנתיים

9306720 הדימוי של היהודי(ים) בקולנוע

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 11:30-10:00

פרופ' אשר סלה

חקר ייצוג היהודים בקולנוע מהווה תחום מבוסס ומתפתח בחקר התרבות החזותית. אף על פי כן, המחקר עדיין מתמקד במבט החיצוני של הרוב על המיעוט ובכך נוטה להתעלם מההבדלים שהתקיימו בתוך החברה היהודית עצמה לאורך ההיסטוריה ועל פני המקומות השונים שבהם חיו יהודים. במהלך הקורס, נשתמש בקולנוע – בעיקר בסרטים עלילתיים באורך מלא – לא רק כראי של הדמיון הקולקטיבי על יהודים, אלא גם כמושא לשאלות ביקורתיות, לדוגמה: אילו סוגות קולנועיות חסרות בהקשר לאומי מסוים? אילו דמויות נסתרות מן העין? אילו מצבים ומקומות אינם מיוצגים במסכים הלאומיים? הסמינר יתמקד בייצוג הקולנועי של הזהויות השונות של החוויה היהודית בארבע מסגרות גאוגרפיות ייחודיות מסביב לים התיכון (ישראל, איטליה, ספרד ופורטוגל), על מנת להבין את טיבם של ייצוגים קולנועיים של חוויה דתית כמו השבת, מצב קיומי כמו זה של האנוסים או תופעה טרנס-לאומית כמו זו של יהדות התפוצות.

9306722 לדמיין את סוף העולם: תרבות וקפיטליזם

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 11:30-10:00

ד"ר יואב רונאל

הסמינר מציע דיון מושגי והיסטורי בקפיטליזם ובאופן שבו יצירות תרבות (טלוויזיה, קולנוע, אמנות וספרות) מייצגות אותו, בעקבות האמירה כי "יותר קל לדמיין את הסוף העולם מאשר את סוף הקפיטליזם". בחלק השני של הסמינר נעסוק באופן מפורש ברגע ההיסטורי הנוכחי וביצירות התרבותיות שלו.

9306698 אמנות וזהות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 13:30-12:00

ד"ר איגור ארונוב

"זהות" מתפרשת כיום כיסוד של אישיות אנושית. גיבוש של "אני" כולל תהליך אינטר־סובייקטיבי שמקבל צורה של "סיפור", שאינדיבידואל מרכיב מחוויות חייו. כך, ניתנת משמעות ל"עצמי" לעומת ה"לא־אני", תוך כדי רכימת יחסי הגומלין עם "האחר". "סיפור" זה כולל היבטים פסיכולוגיים, חברתיים, תרבותיים והיסטוריים המתבטאים בזהויות מגוונות: אישית, מגדרית, לאומית, חברתית, קהילתית, מוסרית, דתית ואידיאולוגית. הסמינר דן בדרכים הרבות שבהן אמנות חוקרת, מגבשת ומייצגת את "זהותם" של האמן או האמנית, וגם משפיעה על זהות המתבוננים.

9401209 המבט אל הבלתי נמנע: המוות בתרבות המערב

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

פרופ' אשר סלה

המוות הינו האירוע הטבעי ביותר אך גם תופעה תרבותית רבת משמעות בחייהם של בני האדם. הקורס יציג את התפתחות הגישות השונות כלפי המוות בהיסטוריה האירופית משקיעתה של התרבות היוונית והרומית עד המאה ה־20, בעזרת פרשנות של העדויות האיקונוגרפיות של האומנות המערבית, מהציור ועד אדריכלות בתי קברות. כמו כן, ננתח קטעי פרזזה ושירה ומסמכים כגון צוואות ומצבות. על סמך מחקריהם החלוציים של פיליפ אריאס, אדגר מורן ומישל פוקו, נתחקה אחר תולדות המוות מהנוכחות של נושא האבל בהגות המערבית ועד הסתרת המוות בציוויליזציה הפוסט־מודרנית. בנוסף, נעקוב אחר ההתפתחות של כמה topoi וסימבולים בתרבות המערבית בשני המילניומים האחרונים, כגון מחול המתים, נישואי העלמה והמוות, והגולגולת ושעון החול.

9301613 העיר הגדולה: מרחב, זהות, טקסט

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר עודד מנדה לוי

הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות במחשבת העיר הגדולה כמרחב פסי־ארכיטקטוני וכמרחב אנושי. תתברר הסוגייה העקרונית של ייצוג עיר גדולה בטקסט הספרותי: אפשרויות הייצוג ומגבלותיו לצד גישות יסוד במיפוי התמה העירונית. נשלב עיון ביצירות בנושא מן הספרות הכללית, ונתאר מהלך אבולוציוני של השתנות דרכי הופעתה של העיר הגדולה בסיפורת העברית החל מן המחצית השנייה של המאה ה־19 ועד אמצע המאה ה־20: תמורות בדרכי עיצוב המרחב, בעמדות האידיאולוגיות כלפי הנוכחות של העיר ובמעמדו של היחיד, לרבות נקודת התצפית שלו ועמדתו בדיאלוג עם הסביבה האורבנית.

9400270 מגדר ומיניות באמנויות ובעיצוב

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר רותי גינזבורג

הסמינר יעסוק במושגים מרכזיים של מגדר ומיניות לאורך ציר היסטורי, החל מהניצנים שהופיעו בתקופת הנאורות ועד תנועת ה־#MeToo. נלמד איך התגבשו תפיסות פרשניות של חוקרות וחוקרים בתחום תוך כדי קישורם למאבקים מרכזיים של יחידים וקבוצות נשים ולהט"בים שסבלו

וסובלות מפגיעה בזכויותיהם. נתבונן על 'אחרות' מינית אל מול תפיסות נורמטיביות המבקשות למשטר את הפרט והחברה, ונברר כיצד מיתוסים מבנים תפיסות של זהות ממוגדרות ומיניות של יחידים וקבוצות. הסטודנטים יתאמנו בקריאה ובכתיבה, בחיפוש ובהתמודדות עם עיבוד החומר שיאתרו. בתום סמסטר א', יידרשו הסטודנטים לבחור נושא לסמינר ולהגיש מבוא ראשוני של עבודתם. סמסטר ב' יוקדש ברובו לעבודה עצמאית בהדרכה על עבודת הסמינר.

9306695 מיתולוגיות וארכיטיפים

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר רוני עמיר

קורס רב-תחומי זה עוסק במיתולוגיה היוונית, בפסיכולוגיה ובתרבות חזותית עכשווית. נלמד סיפורים על אלים, גיבורים ומפלצות, נדבר על משמעותם הפסיכולוגית של הסיפורים ונעמוד על השילוב שבין נושאים מהמיתולוגיה היוונית לתרבות העכשווית. דוגמאות לכך הן: הספר "משחקי הרעב", סדרת ספרי "פרסי ג'קסון", משחקי המחשב והאנימציה כגון God of War ואף עבודות אמנות עכשוויות כמו עבודת הווידאו קרימסטר (The Cremaster Cycle). נברר כיצד חזרו לשיח העכשווי גיבורים ואלים, ומדוע נותרה המיתולוגיה היוונית רלוונטית גם בימינו. בסמסטר ב' ניישם את הלימוד בכתיבת עבודת סמינר הקשורה בתרבות חזותית עכשווית.

9401227-1 מגמות באמנות המאה ה-21

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר איגור ארונוב

הסמינר בוחן את ההתפתחויות האמנותיות במאה ה-21 מסביב לעולם, אשר מהוות סוגיות של גלובליזציה, רב-תרבותיות, אקולוגיה, שינויים חברתיים ומתבטאות באופנים מגוונים כגון: אמנות המרחב הציבורי, אמנות אורבנית, אמנות וירטואלית, אמנות המדינה החברתית, אמנות הביו. נדון בשינויים המתרחשים ביחסים בין אמן, אקדמיה, שוק אמנותי, ממסד ב"עולם האמנות" וקהל הצופים. הדיון מבליט את ההיבט ה'אקטיביסטי' של האמנות העכשווית המעורבת בחיים פרטיים, ציבוריים ופוליטיים.

9306711 אמנות במרחב הציבורי

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר רונית שטיינברג

אמנות במרחב הציבורי הייתה מקובלת ונפוצה בתקופות רבות בהיסטוריה, אולם היא נתפסה בעיקר כקישוט וכעיטור של המרחב הציבורי. בשנים האחרונות, ניתן לראות חזרה לעיסוק בנושא זה, בין השאר מתוך הקשר חברתי וכחלק מהתפיסה המבקשת לחבר בין עולם האמנות לציבור הרחב.

במהלך הקורס נבקש לסקור את הנושא על היבטיו השונים. נעלה שאלות הנוגעות למאפיינים, לתהליכי הבחירה ולקטגוריות משנה, כמו גם לסוגיות תמטיות של נראות והסתרה, השחתה ותיעוד. נכיר מושגי יסוד כגון אמנות אדמה, אמנות בצידי דרכים ראשיות, אמנות זיכרון, ציורי קיר וגרפיטי. בנוסף, נבחן את הנעשה בתחום בארץ, הן בתחום קבלת החלטות והן בנושא התיעוד.

9306719 "הבו לנו יחידים מתייאשים": חוויית התלישות בתרבות הישראלית

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר עודד מנדה לוי

סופרים עבריים שהחלו את כתיבתם בסוף המאה ה־19 ובראשית המאה ה־20 הציגו גיבור מסוג חדש שכונה "התלוש": טיפוס בלתי מחובר, עקור ממקום גידולו, חסר שורשים שאיבד את הקרקע מתחת לרגליו. התלישות סיפקה את הציודק הכמעט אוניברסלי, הקיומי, לכוח של התחייה, למהפכה הלאומית. א.ד. גורדון אמר "הבו לנו יחידים מתייאשים, כי אין לוחמים גדולים מן המתייאשים הגדולים". התלוש הוא לא (או לא רק) אדם שנתון בשולי החברה והקיום, אולי ההיפך מכך: הוא זה שמבקש חזקה על בית חדש, שרואה עצמו זכאי לבעלות שנגזלה ממנו. בתרבות ובהיסטוריה העברית והישראלית אפשרויות התלישות הן כמעט בלתי נגמרות: עולם ישן מול עולם חדש, דת מול חילוניות, בין מזרחיות לאשכנזיות, בין שפות וכך הלאה. בסמינר דרך טקסטים ספרותיים ועיוניים לצד יצירות אמנות, נבחן את השפה הבינארית הזו ואת משמעותה גם כיום לגיבוש זהויות בסבך התרבות הישראלית.

9306696 אמנות פלסטינית: חיפוש אחר זהות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 18:30-20:00

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

הקורס יעסוק בהתפתחות האמנות הפלסטינית מאמצע המאה ה־19 ועד ימינו, עם דגש על אמנות פלסטינית עכשווית. הוא יתבסס על הצגת יצירות אמנות חזותית על כל גווניה: ציור, רישום, פיסול, מיצג, מיצב וצילום. במהלך הקורס נתעמק בשאלות מרכזיות שאמנים פלסטינים מנסים לברר בעבודותיהם, ונשאל כיצד הדבר נעשה בהקשר הפוליטי המורכב שבו הם חיים, על פי חלוקה גיאופוליטית: כאזרחים בתוך ישראל, בשטחי הרשות הפלסטינית, ברחבי העולם הערבי ומחוצה לו. נתייחס לשיח המחקרי המתפתח כיום בנוגע להגדרת האמנות הפלסטינית ולשאלות הקשורות, בין היתר, במרחב הרב־תרבותי שבו אמנים פלסטינים פועלים כיום. ניחד דיון לקשר בין מעמד האישה בחברה הערבית והשתקפותו באמנות החזותית. דגש מיוחד יושם על מאווייהן של נשים יוצרות ועל דרכי הבעתן הייחודית, בזיקה לביקורת חברתית פמיניסטית.

שנים ג'-ה'
קורסי בחירה

סמסטר א'

קורסי בחירה משותפים ל־MFA ולסטודנטים מצטיינים מהמחלקה לתרבות חזותית וחומרית:

קורסים אלו מזכים את הסטודנט ב־2 נ"ז. דרישותיהם כוללות כתיבת עבודה מסכמת בהיקף רחב יותר ומטלות ספציפיות המפורטות בסילבוס של כל אחד מהקורסים הרלוונטיים. **תנאי ההרשמה לקורסים אלה הוא ממוצע 85 בלימודים העיוניים.**

1700803 ספר אמנ.ית: המסע המופלא אל הלב הממשי!

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

פרופ' הילה לולו ליני פרח כפרבירעים

בקורס נלמד וניצור ספר אמנ.ית. בשונה מספר רגיל, ספר האמנ.ית הינו מדיום המאפשר ופותח מקום ליצירה, פעולה, מחקר, איסוף מיפוי וניפוי, מרחב נייד ואינטימי לניסוי רעיונות טקסטואליים וויזואליים, זהויות, מופעים, קריאות וקריעות אישיות, חברתיות ופוליטיות. ספר האמנ.ית מציע חלל בו תחומי רוח וידע מגוונים נפגשים: שירה, סיפור, יומנים אישיים ודימויים הנוצרים במגוון טכניקות, מסורתיות ועכשוויות [תחריט, משי, חיתוך עץ, ציור, רישום, כתב יד, צילום, מדיות ותרבות דיגיטאלית] הספר כבמה אינטימית המורכבת ממגוון חומרים המולחמים יחד, מזמינים למפגש אינטימי בין היוצר.ת לצופה: שיטוט, קריאה, התבוננות, מגע, קירבה וריחוק. בקורס נבקר בסדנת ההדפס בירושלים, נפגש עם אנשי מחקר ויוצרים בתחום. פיתוח פרוייקט אישי מונחה של המשתתפות.

9306669 אין מזהים יצירת אמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר אהד זהבי

מקובל לחשוב על יצירת האמנות בזיקה ליצירת או ליוצר, שמחוללים אותה ויוצקים בה תוכן, ולקהל, שחוזה אותה ועומד על פשרה. בקורס זה נבחן בעיון את מערכת היחסים המורכבת בין שלושת היסודות הללו – היוצרים, היצירה והקהל – ונערער על עצם ההנחה שמדובר ביסודות יציבים וברורים. האם בכלל יש יוצרות ויוצרים, או שהם עצמם יצירה של מישהו או של משהו אחר? האם יצירת האמנות קיימת כשלעצמה, או שהיא קמה רק בעקבות מעשה הפרשנות? האם משמעותה נגזרת ממניעיהם ומכוונותיהם של האמנית או האמן, או שהיא תלויה כל כולה בתגובותיו של הקהל? ומה יכול בעצם הקהל לעשות לנוכח יצירת אמנות: האם הוא אמור לחוות אותה, להבין אותה, לפרש אותה – או שיש לו חירות לעשות ביצירה כרצונו? את מכלול השאלות הללו נבחן בעזרת מגוון של הוגות והוגים, ובהם ארווין פאנופסקי, סוזן סונטאג, פייר בורדייה, ג'לאל תאופיק, קלייר בישופ, ז'אק רנסייר, שרה חנינסקי, אנדרה לפקי ואירית רוגוף, ובעזרתם גם נברר, באופן מעשי, איך אפשר ואיך ראוי להגיב ליצירת אמנות (אם בכלל אפשר לזהות אותה).

1700740 הוליווד שעל הנילוס – תמות מרכזיות בקולנוע המצרי

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

איל שגיא ביזאווי

מצרים היא המדינה היחידה במזרח התיכון שפיתחה תעשיית קולנוע עצמאית עוד בתקופה הקולוניאלית, כשהייתה תחת שליטה בריטית. מראשיתו היה הקולנוע המצרי תוצר מובהק של חברה ושל תרבות הנתונות בתהליכים מואצים של מודרניזציה. ככזה, הוא שילב בין אסתטיקה וטכנולוגיה מהמערב לבין מרכיבים מקומיים-מצריים, ערביים ואסלאמיים, ושימש בין היתר ככלי להבניית תרבות וזהות מצרית מודרנית.

במהלך הקורס, נסקור את תולדות הקולנוע המצרי ונתמקד במספר תמות עיקריות, תוך התייחסות להתפתחויות חברתיות ופוליטיות במצרים של המאה ה-20 וה-21. נצפה בסרטים מצריים ונקיים דיון שיתבסס על קריאה טקסטואלית וקונטקסטואלית של הסרטים ועל קריאה ממוקדת של חומר אקדמי, במטרה לפענח קודים פנים-תרבותיים שיתרמו להבנת הסרטים וההקשר ההיסטורי והחברתי שבו נוצרו.

1700746 אמנות עכשווית וחברה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר שרה בנינגה

בקורס זה נעסוק בקשר בין אמנות עכשווית לסוגיות חברתיות. נסקור את התיאוריות הביקורתיות המצביעות על הקשר בין אמנות לחברה ונבחן יצירות אמנות עכשווית העוסקות בנושאים של אקולוגיה, משבר גלובלי, פליטים, מגדר, מעמדות חברתיים ולאומיות. נלמד על גישות תיאורטיות שונות ביחס לקשר בין שני התחומים ונלמד על עבודתם של אמנים ואמניות מודרניים ועכשוויים. בין הנושאים שבהם נדון: אמנות אוונגארד, ההפנינג, עליית האמנות השיתופית ואמנות מהגל השני והשלישי של הפמיניזם. בין האמניות והאמנים שבעבודתם נעסוק: דאדא, ג'וזף בויס, אלן קפראו, ג'ני הולצר, ג'ודי שיקגו, ריקריט טירבאניג'ה, סנטיאגו סירה, ונסה ביקרופט, מרתה רוסלר, מאוריצי קטלן, אנה מנדיאטה וקארה ווקר. נקרא מכתביהם של תיאורטיקנים כמו ז'אק רנסייר, ניקולא בוריו, שנטל מוף, רוזלינד קראוס, פיטר בירגר וקלייר בישופ.

1700804 הלא מודע לא ניתן לידיעה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

ד"ר ליאת פרידמן

"כוח המחשבה היא הפלא של הנפש" אומר לורד ביירון, ומה שתמחולל בנפש לא ניתן לידיעה. סוקרטס למשל מספר שהמוזות מהוות השראה למחשבה, פאוסט, של גיתה, מתאר את כוחות הטבע הלא ניתנים להבנה. פרויד מבסס את תורתו הטיפולית על הלא-מודע. יונג טוען שכל אחת ואחד מאתנו פועלים על בסיס ארכיטיפים לא מודעים ולאקן מסביר שאין לנו ידיעה מעבר למילים. בקורס נבחן מספר גישות ללא ידוע, ללא מודע ולמה שלא ניתן לידיעה. נקרא מספר יצירות ספרויות המתארות את הכוחות הגלומים בכל אחת ואחד מאיתנו, ננתח יצירות אמנות המתמקדות בחוסר האפשרות להבין ולפרש, נדון במחקרים העוסקים בחיות ובצמחים וביכולות החשיבה והתכנון שלהן, ונעסוק בדרכים להתמודד עם שאלת הלא מודע.

קורסי בחירה סמסטר א'

1700686 תולדות האיוור

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 11:00-09:30 במוזיאון ישראל

אורנה גרנות

איוורים הם יצירות האמנות הראשונות שאנו מכירים במהלך חייו. לפני שנכיר את האמנות במוזיאון, ניחשף מילדות לאיוורים שנמצא בספרים, ברחובות ועל גבי המסכים שמלווים אותנו ביום-יום. במהלך הקורס, ננסה להבין מה מייחד את המדיום הראשוני הזה המשלב בין טקסט לתמונות ומה מבדל אותו מצורות הבעה אמנותיות אחרות; מתי איוור הוא צורה של המחשה טכנית וכלי אורייני ומתי הוא הופך למבע אמנותי מורכב, רדיקלי, חדשני וחד-פעמי. חלקו הראשון של הקורס יוקדש לביור מושגי יסוד הקשורים לתחום וללימוד נקודות ציון בהתפתחות האיוור. בהמשך הקורס, נתעמק בעבודתם של מספר מצומצם של יוצרים המזוהים כמאיריים מובהקים

כמו נורמן רוקוול וטומי אונגרר ונכיר יוצרים ייחודים בעלי גוף עבודות איורי-אמנותי אינדיבידואלי מובהק כמו ויליאם בלייק ושרלוט סלומון.

1700677 אדם ומותג: פרספקטיבה שיווקית ופסיכולוגית על פרסום

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

סיגל כנפו, פרופ' אריאל כנפו

האדם המודרני מוצף במסרים שיווקיים והפרסום חודר לכל אחד ממעגלי החיים שלנו. בקורס זה נדון בממשק שבין אדם למותג, כלומר, בתהליך הדרכיוני שבו מצד אחד פועל המפרסם דרך המותג, כדי להשיג מטרות שיווקיות ולהשפיע על הצרכן, ומצד שני ניצב הצרכן הפוטנציאלי, שיש לו צרכים, מטרות, יכולות ורצונות המשפיעים על התהליך. החלק הראשון של הקורס יגדיר מושגי יסוד בשיווק ובהתנהגות צרכנית, והחלק השני יתבסס על הפסיכולוגיה של הפרסום. ידע מתחום הפסיכולוגיה החברתית יאפשר הבנה של העמדות והמוטיבציות הבסיסיות המניעות אותנו לטוב ולרע, כולל הצרכים המודעים והלא-מודעים שלנו וההטיות המחשבתיות והתפיסיות שלנו. החלק השלישי של הקורס ידון בממדי העומק של הפרסום: כיצד פרסום יוצר אישיות למותג, ומהם הערכים שתהליך הפרסום מקנה למותג.

1700675 תרבות פופולרית בעולם הערבי: מוזיקה, קולנוע ואינטרנט

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 10:00-11:30

איל שגיא ביזאוי

סדרת ההתקוממויות שהחלה בסוף שנת 2010 בארצות האזור וזכתה לכינוי "האביב הערבי" הפתיעה מומחים רבים. הסתבר שנאומיהם של מנהיגי המדינות השונות, דרשותיהם של חכמי הדת, ואפילו מאמרי מערכת אינטלקטואליים, לא די בהם כדי לספר על הלכי הרוח ועל התחושה הכללית בקרב החברות הערביות השונות. בתחומי הקולנוע, המוזיקה וברשתות החברתיות, לעומת זאת, ניתן היה לחוש ברחשי מחאה וביקורת ואף בניצני התקוממות. הם סיפקו תמונה שונה, ואף הפוכה, לזו שהמדינה ביקשה לצייר. בקורס ננתח את תוצרי התרבות הפופולרית והדיגיטלית המשמיעים את מגוון הקולות של ההמונים, כפי שהם באים לידי ביטוי בסרטי קולנוע עצמאיים וממסדיים שנוצרו בשנים האחרונות; נבחן גם מוזיקת פופ ערבית כמו גם את סצנת המוזיקה האלטרנטיבית שהתפתחה בלבנון, במצרים, בירדן, בפלסטין ובתוניס.

2700642 קומיקס ישראלי אתמול והיום

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 10:00-13:30 (פעם בשבועיים)

צחי פרבר

מטרת הקורס היא להציג את האופן שבו נתפסת ההווה הישראלית, על גווניה הרבים, באמצעות הקומיקס. הקומיקס הישראלי שנוצר טרם קום המדינה וממשיך להתפתח גם בימינו, משקף את ערכי החברה ואת תכניה מכל זווית אפשרית: עם במצור, צבא וביטחון, סטריאוטיפים חברתיים, ועד למקומו של הפרט בהווה הישראלית. במהלך השיעור, יוצגו סדרות קומיקס שפורסמו בעיתוני ילדים, לפני ואחרי קום המדינה, בעיתונים יומיים, ובספרים (הנובלה הגרפית). במקביל לכך, נארח בשיעור שבעה ציירי קומיקס ממגזרים שונים.

1700702 אמנות והעיר הגדולה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 13:30-12:00

רותם רוף

מהי אמנות עירונית? במרכז הקורס עומדת חשיבה על היחסים ההדדיים שבין אמנות למושג העיר, במבט היסטורי וגלובלי. בקורס נסקור את האופנים שבהם תיאוריה וביקורת, פרקטיקות של אמנים, פעילים חברתיים, קוקלטיבים, מוסדות וקובעי מדיניות השפיעו על יחסי הגומלין בין האמנויות לבין המרחב הציבורי ועיצבו אותם, ונתבונן בדוגמאות מרחבי העולם כדי להבין את ההקשרים החברתיים, הגאוגרפיים והפוליטיים שלהם. נציג את המגמות המובילות ביחס למקומה של אמנות בחלל האורבני – החל מאמנות מונומנטלית ואמנות חוצות ועד לתפיסות עכשוויות של אמנות בקהילה ואמנות השתתפותית, כשהחלל העירוני והצופה הופכים לחלק אינטגרלי מהעבודה.

1501002 סדנה בכתיבה יוצרת

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר עודד מנדה לוי

"לכתוב: לנסות בקפדנות לשמר משהו, לעשות שישרוד משהו: לקרוע כמה פתותים מדויקים מן הריק שמתרוקן, להותיר, אי שם, איזשהו תלם, איזשהו עקב, איזשהו אות או כמה סימנים." (ז'ורז' פרק, חלל וכו': מבחר מרחבים, [1974] 1998).
במפגשי הקורס נכיר, נשוב ונכיר, בערך של הכתיבה ובכתיבה כערך.
ננסה באופן עקבי ובלתי מתפשר להאזין לעצמנו ביושר, בכנות. נתבונן ושוב נתבונן בזולתנו, בסביבה, בדרך שבה אנחנו רגילים לתפוס את העולם. נשחרר אי אילו בריחים זעירים שבתוכנו, נתרגל התייחסות 'אחרת' למוכר ולידוע, נערער על האמונות המוצקות שלנו, נראה נקודת מוצא לפליאה, לקסם שבגילוי.

1700504 זכויות יוצרים

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

עו"ד איל פרייס

מטרת הקורס היא להכיר את עולם הקניין הרוחני, ובמיוחד את עולם זכויות היוצרים ביצירות אמנות שימושיות, באדריכלות, בתצלומים, ביצירות התקשורת החזותית, בצורפות ובעיצובים תעשייתיים. נלמד על ההתפתחות המהירה בתחומי הדיגיטל והבינה המלאכותית. נלמד מי הבעלים בתחום הקניין הרוחני, מה השימושים המותרים (והאסורים) ונעסוק אף ב"זכויות מוסריות" לקרדיט ובמניעת שינויים ביצירה. נסקור גם מסחר זכויות קניין רוחני והגנה בין-לאומית על זכויות אלה.

Psychoanalysis and Art? 1700805

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 15:30-14:00

ד"ר ליאת פרידמן

This course will examine what psychoanalysis understands about Art. We will ask whether art expresses inner unconscious desires or imagines scenarios as a

means to criticize disciplining cultural practices. Is art an escape from repression or is it a presentation of distress? We will read Freud's analyses of art and culture (Jensen's "Gradiva," Michelangelo's Moses), as well as some writings by Lacan, Kristeva, Irigaray, and Cixous. We will also ask whether art can escape the trap, as Deleuze and Guattari claim, of Freud's Oedipal analysis, and provide the mode by which one can overcome psychoanalytic trouble.

1700809 חיים עם טכנולוגיה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 17:00-15:30

ד"ר ליאת פרידמן

פריץ לאנג (מטרופוליס, 1927) צ'ארלי צ'פלין (זמני מודרנים, 1936), רידלי סקוט (בלייד ראנר, 1982) והאחיות וצאוסקי (מטריקס, 199, 2003, 2021) הם רק חלק מהבמאים. יות שהציגו עולם שנשלט על ידי טכנולוגיה וככזה מאמלל את בני ובנות האדם ומנתק אותנו מטבענו. אך עם הביקורת השלילית על השפעתה הרעה של הטכנולוגיה, אפשר גם למצוא דרכים אחרות להבין את אורח החיים האנושי, ביחד עם, לצידה של וכחלק בלתי נפרד מהטכנולוגיה. הטכנולוגיה נתפסת כמעשה ידי האדם/האישה מעצם הטבע האנושי. כלומר טכנולוגיה קיימת לכל אורך ההיסטוריה. בקורס זה נתמקד בצורות שונות להבנת הטכנולוגיה ונתמקד באופן שבו השינויים באדם, באשה ובאורחות החיים שלנו מעצבים את תפיסת העולם וחמבנים את החברה בכלל. נבחן יצירות אמנות, סרטים וסיפורים על טכנולוגיה (כגון: אנדול, קלינגמן, רידלר, אך גם שלי, קפקא, אסימוב, מקיאו, צשין ועוד). נקרא גם בהגותם של מרקס, בנימין, היידגר, אלול, סימודיון, לאטור ועוד... אכן, נצרך טכנולוגיה כדי להקיף את ממדי התופעה.

1700774 קריאת טקסטים

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ג' 19:00-17:30

ד"ר ליאת פרידמן

קורס זה מתמקד בקריאה צמודה של טקסטים ביקורתיים. מטרתו לאפשר לכל סטודנטית וסטודנט להתעמק בטקסט מסוים, לקרוא אותו לעומק, לשרטט את המהלך הטיעוני של הטקסט ולזהות את נקודות התורפה שלו. בנוסף, נעקוב אחר הציטוטים והמקורות המוזכרים בטקסט, נבחן אותם ונחקור את דיוקם. נבחן את מבנה הטקסט, את אופיו ואת ייחודו ונשאל אם הטקסט פונה לשיח הרחב בנושא מסוים או מתמקד רק בהיבט נבחר כדי לצמצם את הדיון. הסטודנטים ות מתבקשים להביא לשיעור הראשון טקסט אחד שאיתו הם מתמודדים.

1700801 יוצרים בתיאטרון, מעצבים הפקה עם התיאטרון הקאמרי

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 20:30-19:00 בתיאטרון הקאמרי בתל אביב

גלית גאון

הקורס הוא שיתוף פעולה חדש בין התיאטרון הקאמרי ובצלאל, שבו נצטרף להפקה של הצגה לשלביה השונים וניקח בה חלק - מעיצוב הבמה והתלבושות ועד לשילוב של מדיומים שונים בהצגה. לצד ההתנסות המעשית, נלמד את המחזה ונלמד על מסורות וגישות שונות - וחתרניות - של אמנות ועיצוב בתיאטרון. הקורס יתקיים בתיאטרון הקאמרי ומחייב לקחת חלק במפגשי החשיבה והתכנון ועד לחזרות הסופיות של ההצגה, כולל עבודה עם הבמאית והשחקנים.

שנים ג'-ה'
קורסי בחירה

סמסטר ב'

1700651 קלאסיקה מאוירת לילדים

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 11:00-09:30 במוזיאון ישראל

אורנה גרנות

במהלך הקורס נבחן מגוון ספרי ילדים מאוירים ונסקור את התפתחותו של הספר המאויר לילדים מן המאה ה-19 ועד ל-Picture-book של ימינו. מטרת הקורס היא למקד את תשומת הלב באיור כפרשנות חזותית לטקסט מילולי, ובאופן ספציפי בספר המאויר לילדים כסוגה ייחודית. ההתבוננות ההיסטורית-תרבותית על הפן החזותי של הספר המאויר תיעשה מתוך הכרה בתרומתם הייחודית של האיור והמאיירים להתהוותן של היצירות הקלאסיות לילדים. יצירות לדוגמה: יהושע הפרוע, פו הדוב, פיטר ראביט והקוסם מארץ עוץ. מאיירים לדוגמה: וולטר קריין, רנדולף קלדקוט, מוריס סנדק וטומי אונגרר.

1700763 לא תעשה לך: על החזותי המקראי בספרי בראשית

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 11:30-10:00

ד"ר יצחק בנימיני

במסגרת הקורס נקרא בדקדקנות את סיפור הבריאה האלוהי, שבו מצוי יחס מיוחד בין דמות האלוהים הבורא לאדם הנברא דרך התפקיד המתווך של האמן. נבקש לבחון יחס או מתח זה כמה שמתבטא גם דרך איסור הייצוג האלוהי בעשרת הדיברות. נשאל באיזה אופן שאלת הייצוג האמנותי של האל קשורה למהותו כאמן יוצר, ובאיזה אופן מוטיב זה מהדהד עד היום בתרבות ובאמנות המערבית.

1700810 להיות אחר/ת

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 11:30-10:00

פרופ' דרור פימנטל

שאלת היחס לאחר/ת היא מהשאלות החשובות ביותר הניצבות בפנינו כיום, בהיותה בעלת השלכות חברתיות ופוליטיות מרחיקות לכת. במהלך הקורס נבחן את דמות האחר/ת כפי שהוא משתקף בהגות, באמנות ובקולנוע. בהקשר זה נבחן דמויות כמו ניצול השואה, הפליט, המשוגע והנוכרי, ונשאל מהו היחס הראוי לאחר/ת. בתוך כך נתוודע למושגים הקשורים לשיח האחרות כמו חיים חשופים, האחר הגדול, אידיאולוגיה אתיקה ומתנה.

1700730 קולנוע עכשווי מהעולם הערבי

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ראשון 11:30-10:00

איל שגיא ביזאווי

כשמדברים היום על קולנוע עכשווי בעולם הערבי מתכוונים לרוב לסרטים שיצאו מאז "האביב הערבי". ואולם, את שורשיו של הקולנוע העכשווי ניתן למצוא בשנים שלפני הטלטלות הפוליטיות, ואת השפעותיו ניתן לראות גם בארצות שעברו מהפכה. לצד תוצריו של הקולנוע המצרי הפופולרי – תעשיית הקולנוע הוותיקה, הגדולה והיצרנית ביותר בעולם הערבי – התפתחו בעולם הערבי סגנונות וזרמים קולנועיים שביקשו להציב לו אלטרנטיבה. הקורס בוחן את הגדרותיו המשתנות של הקולנוע הלאומי בעידן הגלובלי, ומציע דיון בסוגיות מרכזיות שמעסיקות את הקולנוע העכשווי בעולם הערבי, כמו זהות, לאומיות, מעמד האישה, הגירה, ביקורת המשטר, היחס למיעוטים, היחסים בין המדינה לפרט והתבוננות מחודשת על העבר.

1700755 מעצבים במחלוקת

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר עפר כהנא

אנחנו בעיצומה של מלחמת תרבות. בתוך החברה הישראלית יש מחלוקת עמוקה על ערכיה, על אופיה, על אופן התנהלותה הרצוי ועל עתידה של המדינה היהודית והדמוקרטית. על במת האמנות, העיצוב והתקשורת מתנהל הוויכוח הנוקב הקשור גם באתיקה – התחום הפילוסופי שנבחנת בו השפעתם של מעשים על אנשים אחרים ועל העולם. מטרת הקורס היא ללמוד כיצד תוצרי העיצוב שלנו ושל אחרים משפיעים על חייהם של בני אדם – על תפיסת העולם הערכית שלהם, על הדימוי העצמי שלהם ועל הבחירות האישיות והפוליטיות שלהם. באמצעות צפייה בסרטים, ניתוח תוצרי עיצוב, שיחות עם יוצרים אורחים, קריאה של מאמרים ודיון בכיתה, נברר: מה הקשר בין אסתטיקה לאתיקה? מהן הדילמות האתיות הכרוכות במעשה העיצוב ומה עשויים להיות פתרונותיהן? מהם הערכים שעל פיהם אנחנו מפרשים ושופטים טקסט, דימוי או מוצר? ובעיקר – מאיפה הגרלנו את הערכים האלה, והאם אנחנו מספיק אמיצים כדי לאתגר אותם?

1700760 אהבה ומוות (ארוס ותנטוס) מיוון ועד משחקי הכס

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר רוני עמיר

הקורס יעסוק באהבה ומוות (ארוס ותנטוס), שני יצרים מרכזיים בנפש האנושית. בקורס נקרא טקסטים ספרותיים העוסקים באהבה ובמוות מהמיתולוגיה והפילוסופיה היוונית, דרך תיאוריות פסיכולוגיות וסוציולוגיות. נתבונן בדימויים חזותיים של ארוס, אפרודיטי, האדס ועולם השאול באמנות עכשווית בעבודות של טרייסי אמין, טינו סגל, דמיאן הירסט ואחרים. במהלך הקורס נדבר על סוגי אהבה שונים, כמו אהבה עצמית (נרקסיסטית), אהבה זוגית (רומנטית), אהבה הורית, אהבה לחפץ או לדבר, אהבה אפלטונית ואהבה בעידן קפיטליסטי. נעסוק גם בחרדת המוות ובמוות כיצר של תוקפנות והרס, ונדון בתפיסות שלפיהן המוות הוא סוף מוחלט, למול אחרות שבהן הוא מופיע כפתח לחיים הבאים או לגלגול נשמות. מטרתו של הקורס היא לעודד שיחה והבנה בנושאים אלו ולפתח מודעות עצמית לחיינו כבני אנוש.

1700669 מגמות במדיניות החינוך של ישראל

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 12:00-13:30

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקורס עוסק בקווי הגבול האידיאולוגיים והביורוקרטיים המנהלים את מערכת החינוך הממלכתית בישראל ואת זיקתם לתחום החינוך לאמנות. נדון בנסיבות ההיסטוריות, התרבותיות, הכלכליות והפוליטיות שהשפיעו על גיבוש מערכת החינוך, על האופי המשתנה של מטרותיה ועל הדרכים שבהן ביקשה המערכת להיענות לאתגרים חינוכיים שונים באמצעות ניסוח תפיסות פדגוגיות, אורייניות ומנהליות משתנות. באמצעות בחינת אופיה המשתנה של מדיניות החינוך בישראל, נדון בצירים הרעיוניים המרכזיים שעיצבו את המערכת וכן באלו שנדחו ממנה. כמו כן, נעסוק בתפקיד החברתי והתרבותי המשתנה שנטל על עצמו השדה החינוכי הפורמלי ובפרקטיקות המגוונות שאימץ. הדיון בסוגיות אלו יתנהל סביב טקסטים שנכתבו במקור על-ידי הוגי הרפורמות ומעצבי המדיניות, טקסטים אמפיריים שבדקו את היישום בשטח, טקסטים שראו את המציאות החינוכית מנקודת מבט ביקורתית וטקסטים קולנועיים-תיעודיים הפורשים את הנושא מבעד לעדשת הזיכרון האישי.

1700761 "מיכל בעל שני ברזים": יוצרים בין סיפור לציור

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר עודד מנדה לוי

בדיוקן עצמי מוכר של הצייר והסופר נחום גוטמן, נראה גוטמן עומד עם הפנים אלינו, מצייר ביד אחת וכותב באחרת, והטקסט בכתב ידו, המקיף את האיור, מנסח עיקרון פואטי, אך גם רגשי: "אדם זה (והוא אני) מעסיק עצמו, לכאורה, בשתי מלאכות, אך באמת הוא עושה את מה שלבו רוצה, הווה אומר: מלאכה אחת". הדיוקן מהווה כשלעצמו יציר כלאיים מניפסטי, המשלב איור וטקסט.

בקורס נבחן את תכונת ההיברידיות לסוגיה השונים, החל מאינטראקציה של שני רכיבים המגיבים זה לזה ויוצרים תרכובת או אזורים של חפיפה ועד עשייה מקבילה, אובייקט לחוד וטקסט לחוד. "לאמנים הכותבים מהזן החדש", העיר יאיר גרבוז בדבריו על השידוך שבין האמן הוויזואלי לפרוזאיקון, "הפרוזה משמשת עיניים, המלים הם כלי התבוננות בעולם." ננסה להבין מה משמעות פעולות החפיפה או ההקבלה האמנותיות, מה מקורותיהן ומה תכליתן האמנותית.

1700670 אמנות פוגשת חברה פוגשת אמנות

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר דליה מרקוביץ'

הקשר בין אמנות לחברה נדון מבעד לתפיסות שונות ומנוגדות. האמנות והאיכות האמנותית נתפסות פעמים רבות כתוצר של מערך מוסדי מורכב המופעל באמצעות מומחים ובני-סמך שאינם תלויים בתכונות או במאפיינים הכרחיים וקבועים הטבועים ביצירה. מנגד, האמנות וטיבה מזוהים כתוצר של תהליכי חברות (למידה וחניכה), שבעקבותיהם ניתן לזהות אובייקט כיצירת אמנות, "לדובבו" ולחשוף את המובן והפשר הטמונים בו, ושלכאורה קודמים לתהליך הלמידה. ויש גם המתייחסים לאמנות כאמצעי המתניע ביקורת מוסדית שיטתית שעניינה שיטות הייצור והייצוג של האובייקט והמרחב האמנותיים, כמו גם חשיפת מבנים חבויים, כוחות דומיננטיים, נרטיבים מכוננים, קטגוריות שונות, קלסיפיקציות וקולות "מושקקים". הקורס יוקדש לזיקות גומלין אלה, לתנאים הסוציו-היסטוריים שהבנו אותם ולהיתרים והמגבלות הטמונים בהם, בשדות תרבות שונים ובתחום האמנות הפלסטית בפרט.

The Unsustainable Self 9306715

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר גל הרץ. באנגלית

The climate crisis has been defined by the UN as the most serious threat to the future of humanity. Current approaches aimed to address this threat stress the need to limit and make better use of natural resources as well as educate about sustainable consumption. Yet such approaches overlook a crucial question: how did we get to a situation of over-exploitation of resources and to an acute disruption of world order from the first place? The answer suggested in the seminar is that the Enlightenment project has brought about a break between man and nature that has led to a constitution of a subject craving for more than she or he needs – an unsustainable self.

We will explore the option that addressing the challenge calls to fundamentally rethink human-nature relations and that public indifference in relation to the crisis calls the very notion of the modern self in question. We will read various thinkers who dealt with the formation of the self and its (un)sustainability from the times of Enlightenment to the present.

1700751 עיניים עצומות לרווחה: פסיכואנליזה ואסתטיקה במבט הדדי

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 16:30-18:00

ד"ר רוני כהן

בהציבה דחפים מיניים ותוקפניים ויחסי אובייקט מופנמים ככוחות המעצבים ומניעים את הנפש והתרבות, כמו גם בהתעניינותה בשפת הסמלים של החלום והמשחק, היוותה הפסיכואנליזה מקור הראה לאמנים ומשאב פורה למחשבה על אמנות לאורך המאה ה-20 ולתוך המאה ה-21. הקורס יתמקד בדיאלוג האמנותי העכשווי עם 'מדע הלא-מודע' שייסד פרויד ויבחן את יישומיה של דיסציפלינה הרמנויטית ותרפויטית זו כאמצעי להבנה של תהליכי יצירה, משמעויותיהן של עבודות אמנות ואיכויותיה הטרנספורמטיביות של החוויה האסתטית. לצד התבוננות ביצירות מהעשורים האחרונים החוקרות תמות ומושגים פסיכואנליטיים ואת הפסיכואנליזה עצמה כמוסד, נעיין בחיבורים תיאורטיים מרכזיים (מאת קליין, סגל, ויניקוט, מילנר, בולאס, אנזייה וקריסטבה) וכן במאמרים פרי עטם של מבקרים וחוקרים אמנות הנעזרים בחשיבה הפסיכואנליטית, על אוצר המלים והדימויים שלה, כמסגרת מתודולוגית ופרשנית.

Encounters with Kafka 1700767

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד', 14:00-15:30

פרופ' וויאן ליסקה וד"ר ליאת פרידמן. באנגלית

To encounter Kafka means not only to understand the extensive criticism of modernity Kafka has offered, but also to be able to recognize the impact of his writings, style and thought on contemporary writers, artists, thinkers: Chaplin Camus, Sartre, Arendt, Benjamin, Kundura, Nabakov, Becket, Calvino, Highsmith, Grass, Lynch, Ginsberg, Celan, Oates, Davis, Derrida, Deleuze, Kofman... to name a

few. Kafka's appeal is the focus of this course. We shall read a few Kafka's short stories along with the literature, the art works and films his stories have inspired. We will examine the impact the encounter with Kafka has occasioned.

1700800 אמנות עכשווית: המזרח התיכון וצפון אפריקה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 14:00-15:30

ראידה טעאדה

בקורס נתמקד ונדון בעיסוק באמנות העכשווית המזרח תיכונית וצפון אפריקה: אמנים, אוצרים, גליות, מוזיאונים, תערוכות וביאנלה וכו'. החששות האסתטיים, הרעיוניים והסוציו-פוליטיים של אמנים עכשוויים במזרח התיכון וצפון אפריקה, החוקרים את המורשת התרבותית שלהם, ונושאים כמו זיכרון, הרס וקונפליקט. המרחב הפיזי של האמן, החופש והמגבלות של האמנים והתנאים בהם הם פועלים. נדון ביצירות תוך כדי הכרות עם האמניות והאמנים ובדיון על השפעת הפוליטיקה, הזהות והדת על העבודות. בקורס נבחן כיצד האמניות והאמנים מאתגרים את גבולות זהותם, מתנגדים לסטריאוטיפים ומעצבים מחדש את הפרמטרים של המסורות התרבותיות שלהם. ובנושאים המגוונים שלהם, עבודותיהם משקפות את הדופק והרוח של האזור.

1700806 הפוסטמודרנה: ביקורת ותיאוריה

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 15:30-17:00

ד"ר ליאת פרידמן

הפוסטמודרנה היא מושג שהכל דנים/ות בו (לגנאי או לשבח), אך מה משמעות מושג זה? מי ההוגים וההוגות שמושג זה מיוחס להם/ן? נסקור מבוחר פרסומים המהווים מקור השראה, מגדירים מושגים וכלי מחשבה ומעלים את השאלות שהמחשבה הפוסטמודרנית עוסקת בהם. נבחן את מקורות ההשראה למחשבה הפוסטמודרניתנאפיין את הפרויקט הביקורתי החוקר לא את תכני מבט והמחשבה אלא את צורתם. נשאל, איך פועלת המחשבה? מה המבנה של המבט? איך ידע נרכש ומוצג? מי הוא. היא הסובייקט הפוסט-מודרני (אם בכלל יש כזה)? בקיצור, נעסוק בצורת הבנה שמציבה את הטענה: התרבות המערבית נמצאת במשבר.

1700774-1 קריאת טקסטים

2 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד', 17:30-19:00

ד"ר ליאת פרידמן

לקרוא, כמו לנגן על כלי, לשרטט או לצייר, דורש אימון והתמחות. לכאורה זו פעולה פשוטה והתמסרנו לכל כך הרבה ספרים מעולים ולסיפורים מרתקים שהצליחו להרחיב את המחשבה ולגרום לנו לרצות להתנסות במכלול חוויות בעולם. אבל לדעת לקרוא, במיוחד לקרוא טקסטים תיאורטיים, אבסטרקטים, ספרות מחקרית או קריאה ביקורתית היא פעולה שצריך לתרגל וללמוד צריך להתנסות בה בקבוצת קריאה זו נלמד לקרוא טקסטים קשים. כי הם לא באמת קשים. בעיקר צריך להפטיק את הרעש שמסביב, לשבת עם הטקסט. ביחד, כדי לדבר על הטקסט ועל הקושי להבין את הטקסט. לעיתים הקושי מצוי בכך שהטקסט לא באמת אומר משהו מענין. לעיתים הקושי מצוי בהנחה שלא נבדקה לגבי מושג כלשהו או טענה כלשהי. אז נותר רק לבדוק מהו אותו מושג או מהי הטענה. אז הטקסט הופך לשיחה, מעורר את המחשבה ומעניק לנו רגע של סיפוק והנאה. כמו בתרגול, באימון,

בחזרה. לקרוא פרושו ללמוד להפעיל את "שרירי המילים". כי לקרוא, כמו אמנות, זו פרקטיקה מלאת קסם ועשייה.
בקבוצה זו, נבחר יחדיו מספר טקסטים לקריאה. ונקרא

קורסי המקבץ הבינתחומי

סמסטר א'

1700791 סינדרום ירושלים: המשוטטים

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 14:00-17:00

ד"ר אורית בולגרו ואמיר יציב

סינדרום ירושלים (או תסמונת ירושלים) הוא סוג של הפרעה נפשית, בה אדם לרוב תייר או צליין הנמצא בירושלים משוכנע שיש לו כוחות אלוהיים ומשיחיים. הקורס נפתח ביחידת מבוא עיונית על אודות עולם התיירות, שלאחריה נפגוש אנשים ומקומות, כתיירים משוטטים. לאחריה יתנו כלים שונים להתבוננות ויצירה וירטואלית ובחלקו האחרון של הקורס יכלול פרויקט חזותי של בניית מרחבי בריחה לדמויות שפגשנו, מרחב שמבוסס על טכנולוגיות וירטואליות ועולם הגיימינג, שייבנה בשיתוף עם האמן אמיר יציב (המחלקה לצילום ואמנויות המסך). כך נלמד בקורס ליצור דימוי מבוסס מחשב (CGI – Imagery Generated Computer) בסטודיו חדש וייעודי של המחלקה לצילום "Studio Production Virtual" אשר יספק את התשתית הטכנולוגית.

1700795 כשפגשתי זברה ברכבת הקלה

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 14:00-17:00

אלהם רוקני

מהם הסיכויים שנפגוש ביום חול בעיר דבר ייחודי ונדיר?
האקדמיה היום הפכה למגוונת מאי פעם עם פסיפס אוכלוסיות מתרבויות שונות ומיחידים שמגבשים לעצמם זהויות אישיות וייחודיות. מטרת הקורס היא הכרות עם העולמות השונים מהם מגיעים הסטודנטיות, ויחד עם הדיסציפלינות השונות שהם מביאים, להגיע יחד לנקודת מפגש של שיח ועשייה.

הסטודנטיות יעבדו בקבוצות קטנות, יאתרו קהילות מוחלשות וייחודיות בירושלים, ויאספו מהם סיפורי עם ועדויות. הסטודנטים יגיבו באופן ויזואלי (צילום, איור, ציור, קולאז') לסיפורים שיאספו, ולבסוף נאגוד אותם יחד לתוצר כיתתי משותף. תוצרים אלו יהוו גלגול נוסף בייצוג והעברה תרבותית של אינדיבידואלים וקהילות מירושלים שקולם לא תמיד נשמע.
במהלך השיעורים נלמד בכיתה על היסטוריה שבעל-פה, פולקלור ומופעים שונים של העברה תרבותית, בשילוב עם מחקר שטח ואיסוף חומרים בעיר.

1700692 אחרי המפה: מיפוי, ניפוי ובידוי

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 14:00-17:00

חן שפירא

הקורס מבהיר את המשמעויות של מיפוי ושל דרכים לארגון של מידע חזותי הרלוונטיות לתחומי האמנות, העיצוב והצילום.

הקורס סוקר מתודולוגיות ופרקטיקות של חקר המרחב, תיאור המרחב והצגת המרחב, החל ממסורות מקובלות באמנות ובמדע לתיאור הטריטוריה באמצעות המפה כגון פרספקטיבה, קרטוגרפיה, צילום אוויר וניווט לווינים ועד למתודות חדשות של מיפוי דאטא, מיפוי מערכות, אוכלוסיות וכדומה כולל יצירה והמצאה של מפות דמיוניות ומפות וירטואליות. הקורס מדגיש את ההיבטים האמנותיים של המיפוי מתוך הנחה שכל מפה היא ציור וכל ציור הוא מפה, ומדגיש את ההיבטים הפוליטיים, החברתיים והתרבותיים של מיפוי כפרקטיקה של ידע ושל כוח וכדרך להגדרת מקומו של היחיד ביחס למרחבים החברתיים, התרבותיים והפוליטיים.

1700757 מתי זה זמן איפה זה מקום (בשיתוף עמותת אליון וקרן שלם)

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד', 14:00-17:00

רותי קנטור, טל מור סיני

מתי זה זמן איפה זה מקום? הינו קורס מעשי שמטרתו חיבור סטודנטיות וסטודנטים מבצאלא עם אנשים עם מוגבלות שכלית, פיזית וחושית על מנת לקיים דיון על מושגי זמן ומרחב ולאפשר הנגשתם לאנשים אלו. המפגשים והעבודה בקורס, יאפשרו למידה ושימוש בכלים חזותיים ומיומנויות מתחומי האמנות, העיצוב והאדריכלות להגברת יכולות העצמאות, הביטחון, הניידות ושיפור חיי היום יום של אנשים עם מוגבלות, ויצירת חוויה והעצמה משותפת ומשמעותית לכל המשתתפות.ים בקורס תוך כדי יישום שיטות עבודה ויצירה בדיאלוג מתמיד. זהו פרויקט חברתי בעל משמעות עמוקה והשפעה ישירה על קבוצה של אנשים בוגרים עם צרכים מיוחדים. השתתפות בקורס מחייבת נוכחות רציפה ופעילה. בנוסף, לאחר הקורס, תתאפשר תוספת של 2 נ"ז עבור מעורבות חברתית. הקורס פתוח לסטודנטיות וסטודנטים מכל המחלקות בשנים ג-ד. תהליכי העבודה ותוצרי הקורס יוצגו בתערוכה/ אתר /סרט- כפי שיוחלט במשותף ע"י כל משתתפי הקורס ובמימון מיוחד.

987040172 טביעת קול

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום ד' 14:00-17:00

דניאל מאיר

הקורס מציע מחקר דרך הקשבה שונה בתוך העיר ירושלים. ירושלים מציעה נוף קולי מיוחד משלה, מהקוקפוניה של רעשי העיר המודרנית ועד הקט, הייחוד והגיוון של העיר העתיקה ומסורות עתיקות. העיר היא יצירה מוזיקלית המשלבת היסטוריה בחיי היומיום. אמנות הסאונד היא תחום אמנותי שבו הצליל משמש כמדיום. מדובר בסוגת אמנות בין-תחומית המבוססת על ידע בתחומים רבים ומגוונים: החל מהאספקטים הפיזיקליים של הצליל, דרך סוגות של אמנות חזותית ועד לסוגיות המעסיקות כיום את האמנות העכשווית. הקורס יחקור לעומק מאפיינים אודיטוריים של העיר ירושלים ויביא לידי ביטוי מאפיינים אלה דרך פרויקט כיתתי שייקבע בתחילת הסמסטר.

סמסטר ב'

1700795 פוטוריזם ירושלמי

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום רביעי 14:00-17:00

ד"ר מעין שלף

הקורס פוטוריזם ירושלמי יעסוק במחשבות עתידניות באמנות ובדמיון פוליטי, ויבחן את המופעים שלהן במדיומים ובתחומי חשיבה מגוונים, בין תיאוריה, צילום, עיצוב, אדריכלות ואמנות. אל מול תקופה מלאת אתגרים שבה הקיטוב בין קהילות ויחידים הולך ומתגבר ותפיסות דיכוטומיות של זהות תופסות אחיזה, הקורס פוטוריזם ירושלמי מבקש לדמיין עתידים אחרים באופן שיפתח מחשבה ביקורתית ורגישות לאחר, יעורר תקווה ויעודד מעורבות אזרחית. במהלך הקורס נבחן את המושג פוטוריזם, נדון כיצד התפתחו תנועות אלה כמשקפות של זהות ומקום, נחקר מקורות שונים ונתבונן בדוגמאות רב-תחומיות ביניהן ספרות, מוסיקה, קולנוע, עיצוב, ארכיטקטורה ואמנות, עם דגש מיוחד על צילום והדימוי הנע. במהלך הקורס יינתנו תרגילים שונים, לצד קריאה משותפת וקריאת בית של טקסטים. הסטודנטים יעבדו בצוותים רב-תחומיים לאורך הסמסטר ליצירת עבודות הגמר שיוצגו בתערוכה וילוו בטקסט שיכתבו הסטודנטים.

1700790 מבט על האזרחי

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום רביעי 14:00-17:00

ד"ר חגית קיטר

לאורך המאה ה-20 הדימויים שנוצרו מהאוויר ומהחלל נחשבו לייצוג מדעי, אובייקטיבי, שכביכול, לא מותיר מקום לפרשנות. A Gaze from Nowhere. מבט משומקום. העדרו, כביכול, של הצלם בצילום אוויר ממסדי ומסחרי, וכל שכן בהדמיות לוויין, הוא סממן לאוניברסליזציה של הדימוי מהאוויר, להפיכתו למקור בפני עצמו וככזה נטול פוליטיקה. בקורס זה נעסוק דרך בחינה תיאורטית וניסיונית בשינוי הפרדיגמטי המתחולל בתפיסתנו את מבט העל, ודרך כך במפנה המסתמן בהבנתנו את המרחב והכוחות המעצבים אותו. כיצד נבנים מחדש הקשרים בין אלימות ונראות, אובייקטיביות וסובייקטיביות, למעלה ולמטה, ריכוזיות וביזור בעידן הרחפנים? כיצד "הפוליטיקה האטמוספירית" שנוצרת בריבוי האנטגוניסטי של כלים וקולות במרחב האווירי משנה את הטריטוריה כמרחב אזרחי וריבוני?

1700793 צילום, אקטיביזם ומפגש אנושי

3 ש"ס, 2 נ"ז

יום רביעי 14:00-17:00

איתן שוקר

במהלך הקורס נבחן פרקטיקות שונות של שימוש בדימוי הצילומי ככלי להתערבות במרחב הציבורי, לדיאלוג, העצמה ונקיטת עמדה. נחקר מרחבים וקהילות סמוכים לקמפוס ליצירת שיתופי פעולה. נלמד כיצד המדיום הצילומי יכול להתקיים כפרקטיקה של התנגדות, לצד אפשרות לרתימתו לחיבור, תקשורת ושיח. הלמידה תכלול מתודולוגיות של התערבות (intervention) ועקרונות של פיתוח פרויקטים השתתפותיים (participatory). הקורס יעניק כלים לניתוח ביקורתי של פרויקטים, תוך בחינה של ההקשרים החברתיים, הכלכליים, הפוליטיים והאתיים.

במהלך הסמסטר הסטודנטיות יתנסו בעבודה בקבוצות קטנות שיכללו סטודנטים ממחלקות אם שונות לתיעול היכולות ונקודות המבט השונות לפיתוח ומימוש תרגילים ומיקרו מיזמים.

Urban Shapeshifting 1700807

3 ש"ס, 2 נ"ז. באנגלית

יום רביעי 14:00-17:00

רינת שרצר ושירי מלר

The course will address the question: what are social paradigm and how are they connected to design thinking and rethinking of public spaces? Are social paradigms always visible, or also subtle and hidden? Who do they serve and how? What is unconscious bias and are we all affected by it? How do broken social paradigms manifest in the complexity of the city of Jerusalem? How can we use the public space to transform them, or at least raise awareness and create a shift in our perspective? This course aims to question the role of broken social paradigms in our living spaces, explore the individual and collective, intended and unintended implications of it and **design a transdisciplinary intervention that offers a possible transformation in our biased perception to benefit all inhabitants of the city.**

סמסטר קיץ

1700796 להתבונן בירושלים / אל קודס: לקסיקון תרבותי-פוליטי-חזותי

3 ש"ס, 2 נ"ז

מועד יפורסם

ד"ר חוסני אלחטיב שחאדה, ד"ר אריאל הנדל

ירושלים / אל-קודס מציגה שילוב ייחודי של תנאים עירוניים מעוררי מתחים: היא מחולקת בין מזרח למערב, ובין שכונות פלסטיניות, חרדיות וחילוניות-מסורתיות. בקורס נחקר יחד את ירושלים / אל-קודס בכלים רב-תחומיים, המעודדים שיתופי פעולה רב-מחלקתיים. המסגרת המארגנת תהיה הבניית לקסיקון תרבותי-פוליטי-חזותי, שבמסגרתו קבוצות של סטודנטיות יחקרו מושגים שונים בהקשר הירושלמי הקונקרטי, תוך שימוש במתודולוגיות שונות של איסוף מידע ומדיומים מגוונים להצגה. המושגים יוכלו להיות מופשטים או קונקרטיים; מעשה ידי אדם או טבעיים; מכשירים; מקומות ועוד. הקורס יעודד פתיחות ונועזות מתודולוגית ותיאורטית. תוצרי הקורס יהוו לקסיקון מושגי ואטלס ביקורתי של העיר. מתוך כך, נבקש לפתוח אפשרות לעתיד שונה של הכלה, דאגה, צדק ושיתוף פעולה בין האוכלוסיות השונות המרכיבות יחדיו את העיר.

1700794 יש אבנים עם לב אדם או: דבר אל העצים ואל האבנים

3 ש"ס, 2 נ"ז

מועד יפורסם

ד"ר ליאת לביא

מה יכולות אבנים לספר לנו על עצמנו? וכיצד ניתן לגרום להן לספר את סיפוריהן, או סיפורינו בשפה אנושית? בקורס נפגוש אבנים, נחקר אותן ונדובב אותן, כדי לזכות בנקודת מבט חדשה על הקיום

האנושי במרחב הירושלמי ולחולל שיחות החורגות מטווח האפשרי. במהלך שבוע של עבודה אינטנסיבית נרכוש מיומנויות חדשות בכלים מבוססי בינה מלאכותית, נתנסה באפיון ספקולטיבי ונראטיבי, נפתח מיומנויות הצבה ובחינת הקשר מרחבי, נברא עולמות ונקודות מבט, ונתנסה במהלכים ספרותיים של עיצוב שיחה. הקורס נשען על תיאוריות עכשוויות בתרבות חומרית ועל פנומנולוגיה ספקולטיבית. בציר המעשי הקורס משלב בין אמנות - מחקר להתערבות site specific, ועבודה מבוססת Ready made, מחקר משדה הארכיטקטורה ועיצוב אורבני, ועיצוב - בפרט עיצוב ספקולטיבי, storytelling ועיצוב אינטראקציה מבוסס בינה מלאכותית.

1700690 אמנות קצה: ריבונות, משמעת וביטחון במגרש הרוסים בירושלים

3 ש"ס, 2 נ"ז

מועד יפורסם

הדס קידר

הקורס עוסק בקשר בין מיקומו של קמפוס בצלאל בין שני אתרי ענישה וכליאה ומעלה שאלות אודות הקשר בין מעקב, ענישה, כליאה, המוסד האקדמי ויצירה. הקורס יתחקה אחר השונה והמשותף בין הנושאים הללו באמצעות קריאה ודיון בטקסטים, סיור לימודי ב"מוזיאון אסירי המחותרות", מפגש עם אנשי מפתח העוסקים במפגש בין אמנות, עיצוב אדריכלות ופשיעה, אנשי משפט וקצינים מתחנת המשטרה הסמוכה ויסיימו בתערוכה שדנה בנושא מזוויות שונות.

לקלף את קירות הזכוכית – האנשים והאבנים מעבר לקירות הזכוכית

3 ש"ס, 2 נ"ז

מועד יפורסם

אדר' שרון קוניאק, נעה ארד-יאירי

הקורס מציע מחשבה חדשה על תרבות חומרית של מקום וההשפעה שלו על אנשים במרחב. באמצעות טכניקות וטכנולוגיות מגוונות של חקירה חזותית וחומרית בשטח המשלבת מיפוי, תיעוד, מחקר תיאורטי והתערבות מגיבה, נבקש להציף את הקולות המרובים של המרחב סביב קמפוס בצלאל החדש במסגרת הקורס ננחה פעולה של התבוננות רחבה ואקטיבית בתרבות החומרית של מקום לצד התמקדות בפרטים שכל סטודנטית או קבוצת סטודנטים יות יבחרו. במשך תשעה ימים נשהה באזור, נתבונן שוב ושוב על המקום, בכל פעם דרך פילטר אחר ומתוך פרקטיקה שונה. נקיים סיורים, נלמד ונעבוד במרחבים הציבוריים ובמבנים מסוימים כאתרים של מיפוי וחקירה, נעבור לבצלאל ול"המפעל" כמרחבים אמנותיים-יצירתיים. נשלב עולמות תוכן של אקטיביזם מרחבי, אמנות וחשיבה חומרית-צורנית. נקלף את שכבות הידע האגורות במקום ונרכיב אותן לסטוריטלינג.